

Nord-Aurdal kommune

BUDSJETT 2009

STRATEGI- OG ØKONOMIPLAN 2009 - 2012

Innhold:

Innledning:

- Rådmannens innledning
- Organisasjonskart

DEL 1: VISJON OG VERDIER

- 1.1 Visjon
- 1.2 Verdigrunnlag

Del 2: OVERORDNEDE MÅL

- 2.1 Kommunale satsningsområder 2002 – 2011
- 2.2 Overordnede mål - styringskort

DEL 3: STYRINGSSYSTEM

- 3.1 Balansert målstyring
- 3.2 Planer
- 3.3 Årshjul

Del 4: VIRKSOMHETSOMRÅDENE

- 4.1 Virksomhetskart
- 4.2 Undervisning
- 4.3 Barnehager
- 4.4 Hjemmetjenester
- 4.5 Miljøarbeid
- 4.6 Helse og omsorg
- 4.7 Familiens hus
- 4.8 Kvalifisering
- 4.9 Kultur/service
- 4.10 Teknisk drift
 - 4.10.1 Veg, vann og kloakk
 - 4.10.2 Brann- og feiervesen
- 4.11 Eiendom
- 4.12 Areal og næring
- 4.13 Utviklingsenheten
- 4.14 Administrative fellesfunksjoner

DEL 5: UTVIKLINGSTREKK

- 5.1 Folketallsutvikling
- 5.2 Befolkningssammensetning og utgiftsutjevning

Del 6: RAMMEBETINGELSER OG UTFORDRINGER

- 6.1 Regjeringens politikk overfor kommunene
- 6.2 Kommuneøkonomi - inntektssystemet
- 6.3 Kommuneøkonomi – dagens situasjon
- 6.4 Finanskrise og konjunkturedgang
- 6.5 Nye oppgaver m.v. i 2009
- 6.6 Omstilling og fornyelse

DEL 7: BUDSJETT 2009

- 7.1 Generelt om kommuneøkonomi og krav til netto driftsresultat
- 7.2 Den økonomiske situasjonen i Nord-Aurdal kommune
- 7.3 Budsjettets innhold
- 7.4 Driftsbudsjettet
 - 7.4.1 Rammebetingelser og forutsetninger
 - 7.4.1.1 Forhold som gjelder mange eller alle virksomheter
 - 7.4.1.2 Omstillingstiltak/økte priser/ redusert tjenestetilbud
 - 7.4.1.3 Virkning av tidligere vedtatte tiltak
 - 7.4.1.4 Nye tiltak
 - 7.4.2 Hovedtabell 1 – økonomisk oversikt drift
 - 7.4.3 Fordeling inntekter/utgifter
 - 7.4.4 Bevilgninger til rammeområdene
 - 7.4.5 Oppbygging av disposisjonsfond
- 7.5 Investeringsbudsjettet
 - 7.5.1 Investering og finansiering
 - 7.5.2 Nye låneopptak i 2009
 - 7.5.3 Endrede forutsetninger

DEL 8: ØKONOMIPLAN 2010 – 2012

- 8.1 Innledning
- 8.2 Økonomiplanens driftsdel 2010 – 2012
 - 8.2.1 Kommentarer til økonomiplanens driftsdel
 - 8.2.2 Økonomisk oversikt drift
 - 8.2.3 Driftsutgifter – utvikling
 - 8.2.4 Finansutgifter – utvikling
 - 8.2.5 Forholdet driftsutgifter/finansutgifter
- 8.3 Økonomiplanens investeringsdel 2010 – 2012
 - 8.3.1 Investeringer
 - 8.3.2 Finansiering
 - 8.3.3 Omtale av investeringsprosjekter

DEL 9: AVGIFTER OG BETALINGSSATSER

Skole/barnehage, kultur:

- 9.1 Barnehager
- 9.2 Skolefritidsordningen
- 9.3 Kulturskolen
- 9.4 Kvitvella kino

Utleie kommunale bygg:

- 9.5 Valdreshallen
- 9.6 Kulturhuset
- 9.7 Grendehus – utleie

Pleie/omsorg:

- 9.8 Hjemmetjenester og institusjonsbaserte tjenester
- 9.9 Støttekontakt, omsorgslønn m.v.

Annet:

- 9.10 Alarmer tilknyttet vaktcentralen
- 9.11 Ambulerende skjenkeløyve
- 9.12 Avgift vann og kloakk
- 9.13 Gebyr byggesaker
- 9.14 Gebyr oppmålingssaker
- 9.15 Feieavgift
- 9.16 Fellingsavgifter for elg og hjort
- 9.17 Festeavgift graver

Skatt:

- 9.18 Eiendomsskatt
- 9.19 Formuesskatt
- 9.20 Inntektsskatt

Innfordring:

- 9.21 Gebyrer innfordring
- 9.22 Renter ved forsinket betaling

Vedlegg:

1. Budsjettskjema 1a –Drift
2. Økonomisk oversikt – investering
3. Budsjettskjema 2a – Investering
4. Anskaffelse og anvendelse av midler
5. Oversikt over rammeområder og ansvar
6. Oversikt over kontogrupper
7. Utgifter/inntekter etter rammeområde og kontogruppe
8. Oversikt over nye tiltak, virkning av vedtatte tiltak og omstillingstiltak m.v.
9. Oversikt over antall stillinger 2004 - 2009

RÅDMANNENS INNLEDNING

Nord-Aurdal kommune kan se tilbake på et svært aktivt år, og vi ser at store og nye utfordringer står foran oss når vi nå legger grunnlaget for 2009.

Forventningene til kommunen er høye, og vi pålegges stadig flere oppgaver fra sentrale myndigheter uten at det medfølger tilstrekkelige midler. Dette betyr at flere oppgaver må løses innenfor de samme budsjetttrammene som tidligere. Skall vi lykkes med dette, er det en forutsetning at alle ansatte, ledere og politikere står sammen om felles mål og tenker nytt mht. oppgaveløsning og organisering.

Nord-Aurdal kommune har i løpet av året 2008 gjennomført både et forprosjekt og et hovedprosjekt "Nord-Aurdal inn i framtida". I prosjektene har det vært aktiv deltakelse fra hele organisasjonen, både medarbeidere, ledere og politikere har gitt mange viktige innspill til hvordan vi skal løse våre framtidige utfordringer. Resultater fra dette arbeidet har allerede gitt oss et viktig grunnlag i arbeidet med strategi- og økonomiplanen for 2009.

Nord-Aurdal kommune har startet arbeidet med å innføre balansert målstyring. Balansert målstyring skal være med på å implementere og ytelsesmåle vedtatte strategier – på alle nivåer i organisasjonen.

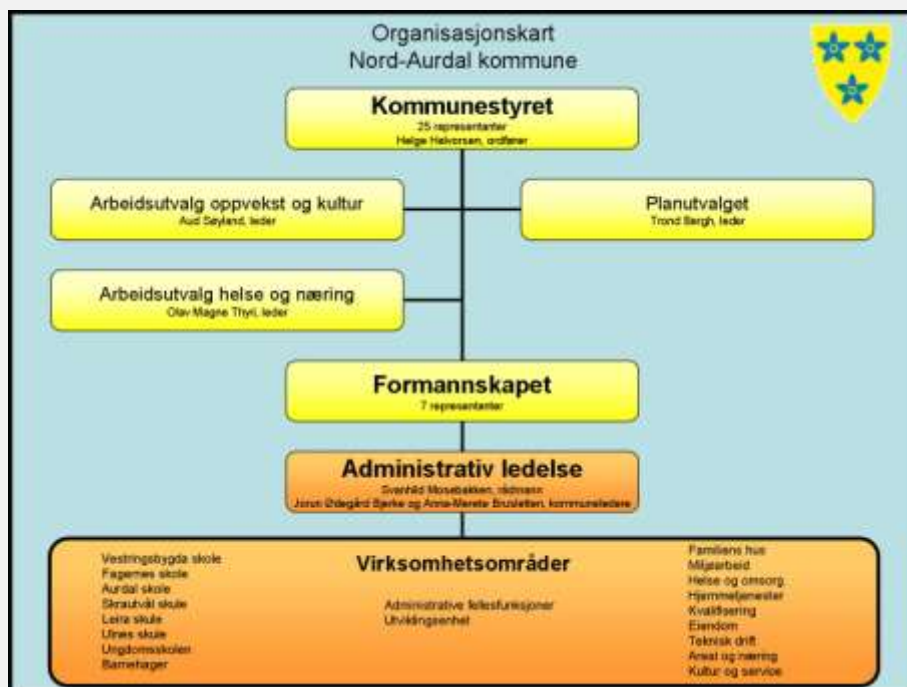
Vårt omstillingsprosjekt "Nord-Aurdal inn i framtida" og innføring av balansert målstyring vil gi oss grunnlag for å opprettholde kvaliteten i vårt tjenestetilbud, samtidig som vi på sikt vil kunne få varige lavere driftutgifter. Vår kommune står også foran store utfordringer knyttet til investeringer, det nevnes spesielt nytt helsetun, barnehager og skoler.

Nord-Aurdal kommune har dyktige og motiverte medarbeidere som gjør sitt ytterste for at kommunen skal yte gode tjenester. Rådmannen har derfor stor tro på at en felles innsats vil gi en stabil og god økonomi, vi vil kunne opprettholde et godt tjenestetilbud til kommunenes innbyggere og på sikt kunne foreta de nødvendige investeringer.

Organisasjonskart:

Organisasjonskartet nedenfor viser organiseringen fra og med 01.01.09. Sammenlignet med organisasjonskartet for 2008 er det gjort endringer på virksomhetsnivå.

DEL 1 - VISJON OG VERDIER

Visjon:

sammen strekker vi oss - for deg

Verdigrunnlag:

Raushet

Omtanke

Medansvar

Samhandling

Læring

Engasjement

Grundighet

I 2007 gjennomførte Nord-Aurdal kommune et prosjekt med tanke på å komme frem til en visjon og et verdigrunnlag.

1.1 Visjon

Med visjonen "Sammen strekker vi oss – for deg", ønsker kommunen å formidle at våre innbyggere settes i fokus, og at alle ansatte i kommunen gjør sitt for at kommunen skal yte gode tjenester.

1.2 Verdigrunnlag

Verdigrunnlaget bygger på et positivt menneskesyn og respekt for fellesskapets ressurser for å sikre gode tjenestetilbud.

Verdi	Dette innebærer at:
Raushet	Alle gleder seg over andres suksess og søker det gode i sine kollegaer
Omtanke	Alle viser forståelse overfor kolleger og brukere av kommunens tjenester
Medansvar	Alle tar aktivt del i egne og felles oppgaver og bidrar til framtidig utvikling
Samhandling	Alle bidrar til å skape trygge arbeidsforhold ved å skape rom for inkludering og konstruktive tilbakemeldinger
Læring	Alle sørger for å holde seg faglig oppdatert og dele sin kompetanse med andre
Engasjement	Alle viser aktiv vilje til å finne og skape arbeidsglede for seg selv og andre
Grundighet	Alle tilstreber faglig god kvalitet innenfor eksisterende rammer og muligheter.

Fokus på visjon og verdigrunnlag er viktig med tanke på å videreutvikle kommunen som organisasjon og det kommunale tjenestetilbudet.

DEL 2 - OVERORDNEDE MÅL

2.1 Kommunale satsningsområder 2002 – 2011

Hentet fra kommuneplanens generelle del.

Noen viktige satsningsområder for kommunen er:

- Å legge til rette for gode, trygge og stimulerende oppvekstmiljø
- Holde ved like nivået på skole- og helsetjenestene, og arbeide for å gjøre dem bedre
- Føre en målrettet rusmiddelpolitikk med grunnlag i den rusmiddelpolitiske handlingsplanen for kommunen
- Drive arealplanlegging med tanke på attraktive nærings- og boligområder i tettstedene Aurdal og Fagernes/Leira
- Utvikle en kommune det er interessant å bo i

Det er besluttet at kommuneplanen nå skal revideres.

2.2 Overordnede mål - styringskort

I forbindelse med innføring av nytt styringssystem (se kapittel 5) er det utarbeidet et overordnet styringskort som angir overordnede mål og hovedmål for nærmeste 4-års periode.

Overordnet styringskort for perioden 2009 - 2012

Fokus- område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Målemetode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Samfunn	▪ Godt omdømme	▪ Gode primærtjenester ▪ Stabilt og aktivt næringsliv ▪ Vekstkommune med et sterkt regionsenter						
Brukere	▪ Tilgjengelig kommune med åpen dialog	▪ Brukertilpasset og forventingsavklart tjenestekvalitet ▪ Fleksibel og livsløpsorientert kommune						
Med- arbeidere	▪ Attraktiv arbeidsgiver	▪ Tydelig ledelse ▪ Medarbeidransvar						
Økonomi	▪ God økonomi- og budsjettstyring	▪ Kostnadseffektiv tjenesteproduksjon ▪ Økonomisk handlingsrom						

DEL 3 - PLAN- OG STYRINGSSYSTEM

Nord-Aurdal kommune foretar en fullstendig gjennomgang av plan- og styringssystemene. Nedenfor er først gitt en redegjørelse for styringssystemet "balansert målstyring" som innføres delvis fra 2009 og fullstendig fra 2010. Videre følger en oversikt over plansystemene så langt man er kommet pr. dato. Årshjulet vises i pkt. 3.3.. Dette gjennomføres delvis fra 2009 og fullstendig fra 2010.

3.1 Balansert målstyring

I Nord-Aurdal kommune vil det i løpet av en 2 års periode bli innført gjennomgående balansert målstyring. Balansert målstyring skal være med på å implementere og ytelsesmåle vedtatte strategier – på alle nivåer i organisasjonen. Kommunal- og regionaldepartementet sier:

"Med balansert målstyring som verktøy – vil brukere møte en kommune som kjenner deres behov og deres ønsker, og som tilrettelegger sine tjenester til innbyggernes beste".

Innføring av BMS hjelper til å:

- få mer presise mål og målbare mål på enkelttjenester i styringsdokumentene (budsjett og strategi- og økonomiplan) og i ledelse av tjenestene
- integrere mål med ressurstildelingen på politisk nivå
- rapportere på måloppnåelse i årsmelding og kvartalsvis
- få bedre kvalitet og mer effektive tjenester

Det viktigste elementet i balansert målstyring er styringskortet og styringskortene i Nord-Aurdal kommune har følgende fokusområder:

- Samfunn
- Brukere
- Medarbeidere
- Økonomi

Balansert målstyring i Nord-Aurdal kommune skal være et styringssystem både politisk og administrativt og derfor har utvidet formannskap utarbeidet et overordnet styringskort for perioden 2009-2012. Det overordnede styringskortet ble enstemmig vedtatt av kommunestyret i KS sak 110/08:

Kommunestyret vedtar framlagt "Overordnet styringskort for perioden 2009-2012" som utvidet formannskap har utarbeidet i møter 8. og 15. september 2008 med tillegg av fokusområdet "Økonomi" som er tilføyd i etterkant.

De overordnede målene skal være så klare og konsise at alle medarbeidere skal kunne gjengi målene. Overordnet styringskort gjelder for en 4 års periode, men evalueres årlig.

Med utgangspunkt i det politiske styringskortets "Overordnede mål" og "Hovedmål", er det utarbeidet tjenestespesifikke styringskort som bygger opp under disse.

For 2009 innføres balansert målstyring på:

- Skolene (felles styrekort)
- Barnehagene (felles styrekort)
- Aurdalsheimen
- Teknisk drift
- Areal og næring

Disse tjenesteområder rapporterer i 2009 på måloppnåelse i forbindelse med kvartalsrapporteringen.

De tjenestespesifikke styringskortene evalueres og eventuelt korrigeres hvert år med utgangspunkt i hva som framkommer på dialogseminaret i mai og godkjennes politisk i forbindelse med godkjenning av neste periodes "Strategi- og økonomiplan".

Fokusområdet "Samfunn" er gjennomgående for alle tjenesteområder og mål settes årlig av formannskapet.

På fokusområdet "Medarbeidere" er "Kritiske suksessfaktorer" og "Styringsindikatorer" felles for alle tjenesteområder, men resultat og mål settes og måles for hvert tjenesteområde. "Tilstedeværelse" vil vise om trenden er økende eller minkende.

For å måle og/eller registrere data må det benyttes forskjellige "Målemetoder" fra manuelle noteringer, til nasjonale prøver fra Utdanningsdirektoratet, til et antall og til brukerundersøkelser basert på bedrekommune.no sine landsdekkende undersøkelser. Grunnet forskjellige målemetoder vil derfor tallene på styringskortene for "Status 2008" og "Mål 2009" og derav også "Resultat 2009", noen ganger være i prosent, noen ganger med toppkarakter 4, noen ganger med toppkarakter 6 og i andre tilfeller ha andre benevnelser eller andre toppkarakterer. Da 2009 er første året Nord-Aurdal kommune har balansert målstyring, vil det i mange tilfeller mangle data for "Status 2008".

I forbindelse med et nettverksopplegg igangsatt av fylkesmannen i Oppland i samarbeid med KS, har Nord-Aurdal kommune deltatt og dermed høstet erfaringer fra kommuner som allerede har tatt i bruk balansert målstyring. Av dette nettverkssamarbeidet har vi erfart at det er lurt å begrense antall styringsindikatorer på de tjenestespesifikke styringskortene første året og heller utvide etter hvert. Det har også i startfasen med balansert målstyring vært viktig at vi skal forsøke å unngå fallgruver som andre kommuner har allerede har vært gjennom. Et annet viktig moment er å få erfaring på hvor mye interne ressurser fra støttefunksjonene som er nødvendig for å støtte tjenesteområdene med datainnsamling og sammenstilling av resultatene.

Da ikke alle tjenesteområder skal ta i bruk styringskort fra 2009, er styringskortene for de virksomheter som har det tatt inn i dette kapittelet og ikke under presentasjonen av hvert tjenesteområde.

Brukermedvirkning og dialogprosess:

Kommunen har som mål å utvikle tjenestene våre i samspill med brukerne, og forvise oss om at brukernes og innbyggernes behov står i fokus. Brukermedvirkning er sentralt i forbindelse med balansert målstyring, da målet er å flytte fokuset fra kun økonomiske resultater til også å fokusere på kvaliteten i tjenesteproduksjonen. Videre er vårt syn at brukermedvirkning er en videreføring av demokratiske prinsipper:

- Sikre brukernes medvirkning
- Styrke brukernes medbestemmelse
- Bidra til utvikling av god og riktig tjenestekvalitet

Som et ledd i å øke brukerstyringen, vil det på flere virksomhetsområder bli opprettet brukerråd som et rådgivende organ. Rådet har ikke formell myndighet til å fatte beslutninger som "overstyrer" lederen av virksomheten. Representantene for brukerne skal gi råd i alle spørsmål som vedrører den generelle kvaliteten i tjenesten, unntatt saker som gjelder enkeltpersoner.

Formålet med brukerrådet er å styrke innflytelse og medvirkning for de som er brukere av tjenesten, eller for deres pårørende. I barnehagen og skolen vil det være barna/elevne, foreldre og foresatte, i omsorgen for eldre vil det gjerne være brukerne av tjenestene eller pårørende.

Utvikling av kvalitet i tjenestene er et viktig formål med brukerrådet. Et annet er å styrke tillit og dialog mellom tjenesten, brukere/pårørende og folkevalgte.

Tjenestenes styringskort

BUB - Brukerundersøkelse bedrekommune.no
 BUU - Brukerundersøkelse Utdanningsdirektoratet
 BUE - Brukerundersøkelse egenutviklet
 MUB - Medarbeiderundersøkelse bedrekommune.no

LaSn - Landsgjennomsnittet
 Kg11 - Sammenlignet med kommunegruppe 11
 StaQ - Status Quo
 Idata - Ikke data

Undervisning:

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle- metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Samfunn	▪ Godt omdømme	▪ Gode primærtjenester ▪ Stabilt og aktivt næringsliv ▪ Vekstkommune med et sterkt regionsenter	▪ Høy brukertilfredshet ▪ Befolkningsvekst ▪ Oppdaterte kommuneplaner og reguleringsplaner	▪ Brukertilfredshet ▪ Folketallsutvikling ▪ Sysselsetting ▪ Bedriftsutvikling og nyetablering	Avventer SSB SSB Brreg	Idata Idata Idata Idata	StaQ 5 % >LaSn StaQ	
				Gjennomgående for alle virksomhetsområder				
Brukere	▪ Tilgjengelig kommune med åpen dialog	▪ Brukertilpasset og forventingsavklart tjenestekvalitet ▪ Fleksibel og livsløpsorientert kommune	Barne- og ungdomsskole: ▪ Læring og kunnskap for framtida ▪ Gode ferdigheter ▪ Godt læringsmiljø ▪ Tilpasset opplæring ▪ Samarbeid hjem/skole	Nasjonale prøver: ▪ Lesing 5. trinn (M-nivå 2+3) ▪ Regning 5. trinn (M-nivå 2+3) ▪ Engelsk 5. trinn (M-nivå 2+3) ▪ Lesing 8. trinn (M-nivå 3+4+5) ▪ Regning 8. trinn (M-nivå 3+4+5) ▪ Engelsk 8. trinn (M-nivå 3+4+5)	NP	76,0 % 62,0 % 64,2 % 84,9 % 84,8 % 68,5 %	LaSn LaSn LaSn StaQ StaQ StaQ	
				Ungdomstrinn: ▪ Grunnskolepoeng ▪ Eksamensresultat (engelsk, norsk, matte) Læringsmiljø, elever 7. trinn: ▪ Hvor mange gode venner har du på skolen? ▪ Er du interessert i å lære på skolen? ▪ Gjør du leksene dine? ▪ Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Læringsmiljø, elever 9. trinn: ▪ Hvor mange gode venner har du på skolen? ▪ Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet (både arbeid i timene og lekser)? ▪ Gjør du leksene dine? ▪ Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med				

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle- metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
			Skolefritidsordning (SFO): - Barnas trygghet - Foreldrenes fornøydhet - Tilbudets fleksibilitet	fagene? Foreldrenes tilfredshet: - Jeg/vi er godt fornøyd med dialogen mellom hjem og skole - Jeg/vi, kontaktlæreren og barnet mitt/vårt kommer i hver samtale til enighet om hva barnet mitt/vårt selv skal følge opp i forhold til egen læring og utvikling - Lærerne stiller tydelige krav og forventninger til mitt/vårt barns arbeidsinnsats Andel fornøyde foreldre med: - tryggheten til barnet - tilbudet om variert fysisk aktivitet og friluftsliv ute - fleksibilitet/mulighetene for variert oppholdstid (dager pr. uke)?	BUU årlig innen 10. des BUB årlig i nov, skjema deles ut til foreldre	ldata ldata ldata ldata ldata	StaQ StaQ StaQ StaQ StaQ	
Med-arbeidere	Attraktiv arbeidsgiver	- Tydelig ledelse - Medarbeideransvar	- Tilfredse medarbeidere med klar rollebeskrivelse - Godt tilrettelagt arbeidsmiljø - Utnyttelse av kompetanse og kompetanseheving - Konkurranseedyktige rammevilkår	- Tilfredshet med nærmeste leder - Samarbeid med kollegaene - Stolthet over egen arbeidsplass - Tilstedeværelse (økende/minkende)	MUB MUB MUB RegNivå	4,5 4,9 4,6 NA	StaQ StaQ StaQ	
Økonomi	God økonomi- og budsjett-styring	- Kostnadseffektiv tjenesteproduksjon - Økonomisk handlingsrom						

Barnehagene

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle-metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Samfunn	Godt omdømme	- Gode primærtjenester - Stabilt og aktivt næringsliv - Vekstkommune med et sterkt regionsenter	- Høy brukertilfredshet - Befolkningsvekst - Oppdaterte kommuneplaner og reguleringsplaner	- Brukertilfredshet - Folketallsutvikling - Sysselsetting - Bedriftsutvikling og nyetablering	Avventer SSB SSB Brreg	Idato Idato Idato Idato	StaQ 5 % >LaSn StaQ	
Gjennomgående for alle virksomhetsområder								
Brukere	Tilgjengelig kommune med åpen dialog	- Brukertilpasset og forventningsavklart tjenestekvalitet - Fleksibel og livsløpsorientert kommune	- Tilfredse foreldre - Trygge barn - Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem - Fysisk miljø	Foreldreundersøkelse - Fornøydhet med hvordan barnehagen tilrettelegger for det enkelte barns læring - Fornøydhet med de ansattes kompetanse til å gjøre en god jobb med ditt barn - Opplevelsen av at det er godt vennskap med andre barn - Fornøydhet med barnets muligheter for å være med på å bestemme innholdet i barnehagen - Fornøydhet med barnehagens samarbeid med hjemmet - Fornøydhet med informasjon om hvordan ditt barn har det	BUB gjennomføres på våren	Idato Idato Idato Idato Idato Idato	LaSn LaSn LaSn LaSn LaSn LaSn	
Medarbeidere	Attraktiv arbeidsgiver	- Tydelig ledelse - Medarbeideransvar	- Tilfredse medarbeidere med klar rollebeskrivelse - Godt tilrettelagt arbeidsmiljø - Utnyttelse av kompetanse og kompetanseheving - Konkurransedyktige rammevilkår	- Tilfredshet med nærmeste leder - Samarbeid med kollegaene - Stolthet over egen arbeidsplass - Tilstedeværelse (økende/minkende)	MUB MUB MUB RegNivå	4,7 5,1 4,9 NA	4,8 StaQ StaQ	
Økonomi	God økonomi- og budsjett-styring	- Kostnadseffektiv tjenesteproduksjon - Økonomisk handlingsrom	God ressursbruk	Årsverk pr barn til basisvirksomhet i kommunale barnehager	Kostrå	0,102	0,185	

Aurdalsheimen

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle-metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Samfunn	Godt omdømme	- Gode primærtjenester - Stabilt og aktivt næringsliv - Vekstkommune med et sterkt regionsenter	- Høy brukertilfredshet - Befolkningsvekst - Oppdaterte kommuneplaner og reguleringsplaner	- Bruketilfredshet - Folketallsutvikling - Sysselsetting - Bedriftsutvikling og nyetablering	Avventer SSB SSB Brreg	ldata ldata ldata ldata	StaQ 5 % >LaSn StaQ	
Giennomgående for alle virksomhetsområder								
Brukere	Tilgjengelig kommune med åpen dialog	- Bruketilpasset og forventingsavklart tjenestekvalitet - Fleksibel og livsløpsorientert kommune	- Tilfredse pårørende - Tilfredse brukere	Aurdalsheimen langtidsopphold - Muligheten til selv å gjøre dagligdagse gjøremål? - Fornøydhet med den medisinske behandlingen han/hun får? - Mulighet for å komme ut, få andre opplevelser og aktivitet. - Andel pårørende med årlig samtale Aurdalsheimen korttidsopphold - Muligheten til selv å gjøre dagligdagse gjøremål? - Fornøydhet med den medisinske behandlingen han/hun får? - Hvordan brukeren får bestemme hvilken hjelp han/hun skal ha? - Fornøydhet på muligheten til å snakke med lege - Fornøydhet på muligheten til å snakke med pleiepersonalet - Fornøydhet på informasjon om din helse - Fornøydhet på hvor klart og tydelig personalet snakker Generelt - Fravær av avvik på medisiner - Fravær av omgjøringer fylkesmannen - Fravær av voldsepisoder overfor medarbeider/pasienter	BUB blant pårørende BUB blant beboere over et halvt års tid Notering	ldata ldata ldata ldata ldata ldata ldata ldata ldata ldata 22 0 5	3 3 3 3,5 3 3 3 3,5 3 3 0 0 0	
Medarbeidere	Attraktiv arbeidsgiver	- Tydelig ledelse - Medarbeideransvar	- Tilfredse medarbeidere med klar rollebeskrivelse - Godt tilrettelagt arbeidsmiljø - Utnyttelse av kompetanse og kompetanseheving	- Tilfredshet med nærmeste leder - Samarbeid med kollegaene - Stolthet over egen arbeidsplass - Tilstedeværelse (økende/minkende)	MUB MUB MUB RegNivå	4,0 4,9 4,4 NA	4,5 5,0 4,6	

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle-metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
			Konkurransedyktige rammevilkår					
Økonomi	God økonomi- og budsjett-styring	- Kostnadseffektiv tjenesteproduksjon - Økonomisk handlingsrom	God ressursbruk Aurdalsheimen	- Beleggsprosent langtid - Beleggsprosent korttid	Profil Profil	106 % 114 %	100 % 100 %	

Fokusområde brukere:

- Mulighet til selv å gjøre dagligdagse gjøremål. Krav i kvalitetsforskriften. Dette går på om pasientene blir gitt tid og anledning til selv å gjøre det de klarer. Skal være beskrevet i tiltaksplanen som den enkelte har, og om bruker og pårørende er kjent med dette.
- Fornøydhet med medisinsk behandling. Sykehjemslege 50 % stilling – observasjoner og dokumentasjoner gjort av pleiepersonalet. Er dette kjent og godt ivaretatt?
- Mulighet for å komme ut, få andre opplevelser og aktivitet. Krav i kvalitetsforskriften. Alle har behov for og rett til mulighet for frisk luft og aktivitet i hverdagen. Tiltak skal være beskrevet i tiltaksplanen.
- Andel pårørende med årlig samtale. Det er rutine på at alle pårørende skal få mulighet til en formalisert årlig samtale med primærkontakt og ansvarlig sykepleier.
- Fravær avvik medikamenter. Medikamentrutinene skal følges og gjøres kjent. Det finnes bl.a. rutine på avviksregistrering ved feilmedisinering. Avvikene telles ved halvårlig medikamentkurs for hjelpepleiere, og undervisningen legges opp i forhold til det. Målet må være ikke å ha avvik på dette.
- Fravær av omgjøring fylkesmannen. Klage på vedtak om plass på Aurdalsheimen. Har ikke hatt klager siste året, målet er å unngå det.
- Fravær av voldsepisoder overfor medarbeider/medpasienter. Gjelder aldersdemente med utagerende atferd. Kan være en utfordring å takle for ansatte i tillegg til alle andre oppgaver. Kan forebygges med en miljøterapeutisk tilnærming som krever opplæring og faglig kompetanse. Det blir ført avviksskjema, disse blir talt i perioder med avvik og fulgt opp med tilpassa og mulige tiltak. Målet er også her å unngå avvik.

Fokusområde økonomi:

- Beleggsprosent langtid og korttid sier noe om utnyttelse av ledige plasser. Måles gjennom dokumentasjonsprogrammet Profil. Viser overbelegg i 2007 (før korttidsavdelingen åpnet). Målet er å unngå overbelegg, men ha god styring på inn og utskrivning, og at vedtak på langtidsopphold fattes etter 60 døgn korttidsopphold.
- Brukerundersøkelse gjennom "bedrekommune" for pårørende til pasienter med langtidsopphold. De fleste av disse kan ikke svare selvstendig på en slik undersøkelse, så derfor er de pårørende viktige støttespillere.
- På korttidsavdelingen vil en derimot ha en undersøkelse rettet mot pasientene (brukerne). For å få et større materiale vil en la undersøkelsen gå fra januar til og med juni og spørre 30 brukere.
- Spørsmålene kan gi noen svar på om vi oppfyller kravene i.f.t. "Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting etter lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene og etter lov av 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. "

Teknisk drift

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle- metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Samfunn	Godt omdømme	- Gode primærtjenester - Stabilt og aktivt næringsliv - Vekstkommune med et sterkt regionsenter	- Høy brukertilfredshet - Befolkningsvekst - Oppdaterte kommuneplaner og reguleringsplaner	- Brukertilfredshet - Folketallsutvikling - Syssetsetting - Bedriftsutvikling og nyetablering	Avventer SSB SSB Brreg	ldata ldata ldata ldata	StaQ 5 % >LaSn StaQ	
Gjennomgående for alle virksomhetsområder								
Brukere	Tilgjengelig kommune med åpen dialog	- Brukertilpasset og forventingsavklart tjenestekvalitet - Fleksibel og livsløpsorientert kommune	- Godt, rent, sikkert og nok vann - Innfri krav i drikkevannforskriften - Forsvarlig behandling av avløp - Innfri krav til utslippstillatelse - Rene vassdrag - Tilfredsstillende responstid på klager vedrørende vei og gatelys - Tilfredsstillende utrykningstid ved brann - Redusert skadeomfang ved brann og ulykker - Reduserte pipebranner	Vann - Antall off. vannkilder godkjent av Mattilsyn - Fravær av avvik på vannkvalitet, godkjent laboratoriet - Lekkasje Avløp - Fravær av avvik ihht utslippskrav - Avvik overløp (antall ganger overløp er i bruk) Innlekking til avløpsnett Veg - Responstid klager (fra klage til beslutning om tiltak) - Etterslep på "Vedlikehold av veger" - Andel grusveger saltet, 1 gang/år - Andel vegskråninger klippet, 1 gang/år - Snøbrøyting (gjennomkjøring) av viktige hovedtraseer innen kl. 7.30 ved snøfall på min 5 cm Gatelys - Antall mørke gatelyspunkter (på forskjellige steder) før det skiftes Park - Klipping av plen ved min 10 cm - Daglig rydding av søppel, unntatt helg Brann og feiing - Utrykningstid, andel utrykninger innenfor avklart tid - Andel piper feid/ettersett hvert 2. år Brannforebyggende (hele Valdres) - Andel § 13 bygg (skole, barnehager, institusjoner, hoteller ol)	Brev fra Mattilsyn Prøvetak. Mengde Prøvetak. Manuell sjekk Mengde Notering Budsjett Notering Notering Måling Notering Notering Notering Notering Notering	2 0 ~100 % 4 10 100 % 4 t 450 % 100 % 70 % 80 % 10 100 % 2 d/uke 100 % 80 % 100 %	4 0 80 % 2 >10 95 % 2 t 430 % 100 % 100 % 100 % 10 100 % 5 d/uke 100 % 100 % 100 %	

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle- metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Med- arbeidere	Attraktiv arbeidsgiver	- Tydelig ledelse - Medarbeideransvar	- Tilfredse medarbeidere med klar rollebeskrivelse - Godt tilrettelagt arbeidsmiljø - Utnyttelse av kompetanse og kompetanseheving - Konkurransedyktige rammevilkår	- Tilfredshet med nærmeste leder - Samarbeid med kollegaene - Stolthet over egen arbeidsplass - Tilstedeværelse (økende/minkende)	MUB MUB MUB RegNivå	4,3 5,1 4,4 NA	4,4 StaQ 4,5	
Økonomi	God økonomi- og budsjett-styring	- Kostnadseffektiv tjenesteproduksjon - Økonomisk handlingsrom	God resursbruk vann og avløp	Inndekningsprosent		ldata	100 %	

- Lekkasje er avhengig av utskiftingshastigheten på ledningsnett, dvs at det er avhengig av bevilgninger (100 % lekkasje betyr at det lekker ut like mye som forbruket)
- Fravær av avvik ihht utslippskrav er avhengig av bevilgninger
- Avvik overløp (antall ganger overløp er i bruk) er avhengig av bevilgninger, det er krav fra fylkesmannen om at dette skal måles
- Innlekking til avløpsnett er avhengig av bevilgninger
- Etterslep på vegvedlikehold; i rapport utarbeidet 2001 var det behov for 9 mill NOK, korrigert for prisstigning er i dag beløpet 11 mill NOK og budsjett for 2008 er 2 mill NOK

Areal & næring

Fokus-område	Overordnede mål	Hovedmål Hva må vi oppnå?	Kritisk suksessfaktor Hva må vi lykkes med?	Styringsindikator Hva vi skal måle?	Måle-metode	Status 2008	Mål 2009	Res 2009
Samfunn	▪ Godt omdømme	▪ Gode primærtjenester ▪ Stabilt og aktivt næringsliv ▪ Vekstkommune med et sterkt regionsenter	▪ Høy brukertilfredshet ▪ Befolkningsvekst ▪ Oppdaterte kommuneplaner og reguleringsplaner	▪ Brukertilfredshet ▪ Folketallsutvikling ▪ Sysselsetting ▪ Bedriftsutvikling og nyetablering	Avventer SSB SSB Brreg	ldata ldata ldata ldata	StaQ 5 % >LaSn StaQ	
Brukere	▪ Tilgjengelig kommune med åpen dialog	▪ Brukertilpasset og forventningsavklart tjenestekvalitet ▪ Fleksibel og livsløpsorientert kommune	▪ Sakstid byggesak ▪ Sakstid oppmåling ▪ Sakstid landbruk	Byggesak ▪ Sakstid, andel saker til lovpålagt tid ▪ Klager grunnet fravær av omgjøring av Fylkesmannen (FM) ▪ Fornøydhet med kvaliteten i saksbehandlingen ▪ I hvor stor grad behandler byggesakskontoret deg med høflighet og respekt ▪ Fornøydhet med muligheten til å snakke med saksbehandler på telefon Oppmåling ▪ Gjennomsnittlig sakstid Landbruk Lovsaker ▪ Andel delegerte lovsaker som skal ferdigbehandles innen 4 uker	Notering	75 %	>75 %	
					Notering	2-3	>2	
					BUB	ldata	4,6	
					BUB	ldata	4,6	
					BUB	ldata	4,6	
					Notering	180 d	180 d	
Notering	ldata	>85 %						
Med-arbeidere	▪ Attraktiv arbeidsgiver	▪ Tydelig ledelse ▪ Medarbeideransvar	▪ Tilfredse medarbeidere med klar rollebeskrivelse ▪ Godt tilrettelagt arbeidsmiljø ▪ Utnyttelse av kompetanse og kompetanseheving ▪ Konkurransedyktige rammevilkår	▪ Tilfredshet med nærmeste leder ▪ Samarbeid med kollegaene ▪ Stolthet over egen arbeidsplass ▪ Tilstedeværelse (økende/minkende)	MUB	4,9	5,0	
					MUB	5,2	StaQ	
					MUB	4,4	4,5	
					RegNivå	NA		
Økonomi	God økonomi- og budsjett-styring	▪ Kostnadseffektiv tjenesteproduksjon ▪ Økonomisk handl.rom	▪ God resursbruk byggesak	▪ Inndekningsprosent		ldata	80 %	

3.2 Planer

Den overordnede kommuneplanleggingen er styrt av Plan- og bygningslovens §20-1:

Kommunene skal utføre en løpende kommuneplanlegging med sikte på å samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling innenfor sine områder. I hver kommune skal det utarbeides en kommuneplan. Planen skal inneholde en langsiktig og en kortsiktig del.

Den langsiktige del omfatter:

- Mål for utviklingen i kommunen, retningslinjer for sektorenes planlegging og en arealdel for forvaltningen av arealer og andre naturressurser. Den langsiktige del benevnes Kommuneplan.

Den kortsiktige del omfatter:

- Samordnet handlingsprogram for virksomhetsområdene de nærmeste år.

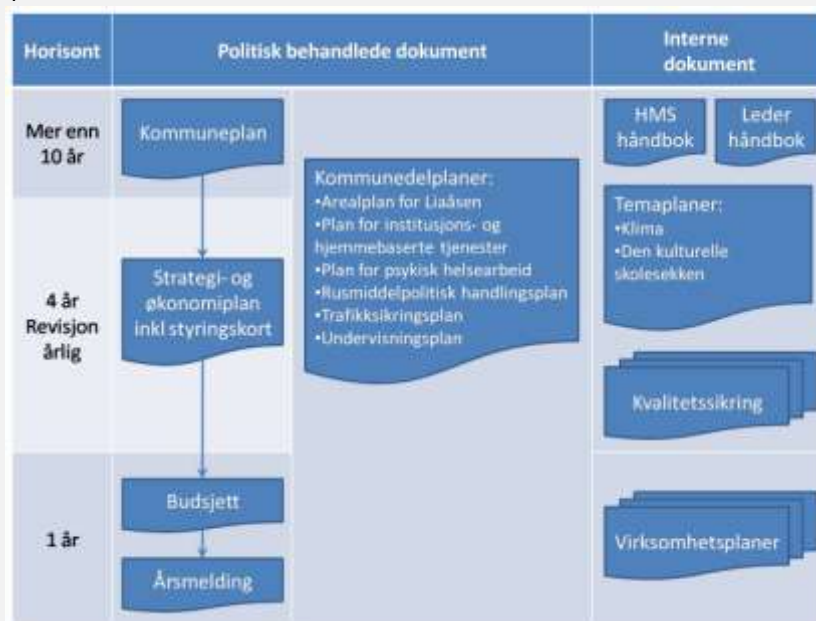
I Nord-Aurdal kommune består kommuneplanen av:

- En samfunnsdel som ble vedtatt i kommunestyret 4. Februar 2002. Denne gjelder for perioden 2002 – 2011. Det er nå bestemt at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres
- En arealdel for bygdene hvor en revisjon nettopp er fullført og lagt ut til offentlig ettersyn
- En arealdel for utmarka

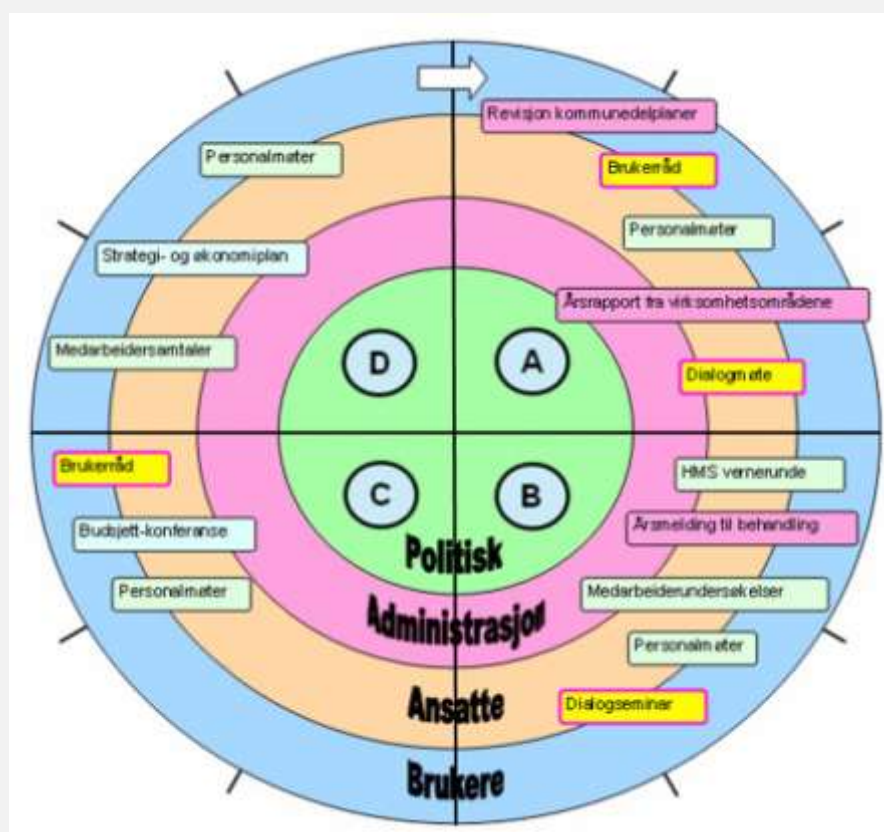
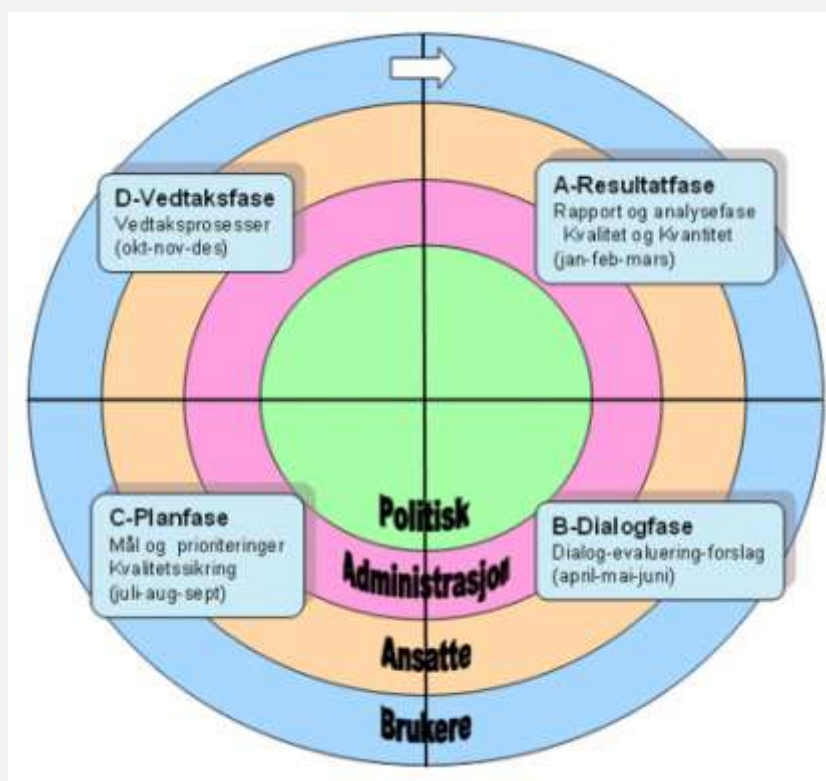
Kommunedelplaner:

I tillegg til den kortsiktige del som er nevnt i Plan- og bygningsloven § 20-1 er det flere kommunedelplaner som for eksempel

- Arealplan for Liaåsen
- Plan for institusjons- og hjemmebaserte tjenester
- Plan for psykisk helsearbeid
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan
- Trafikksikringsplan
- Undervisningsplan

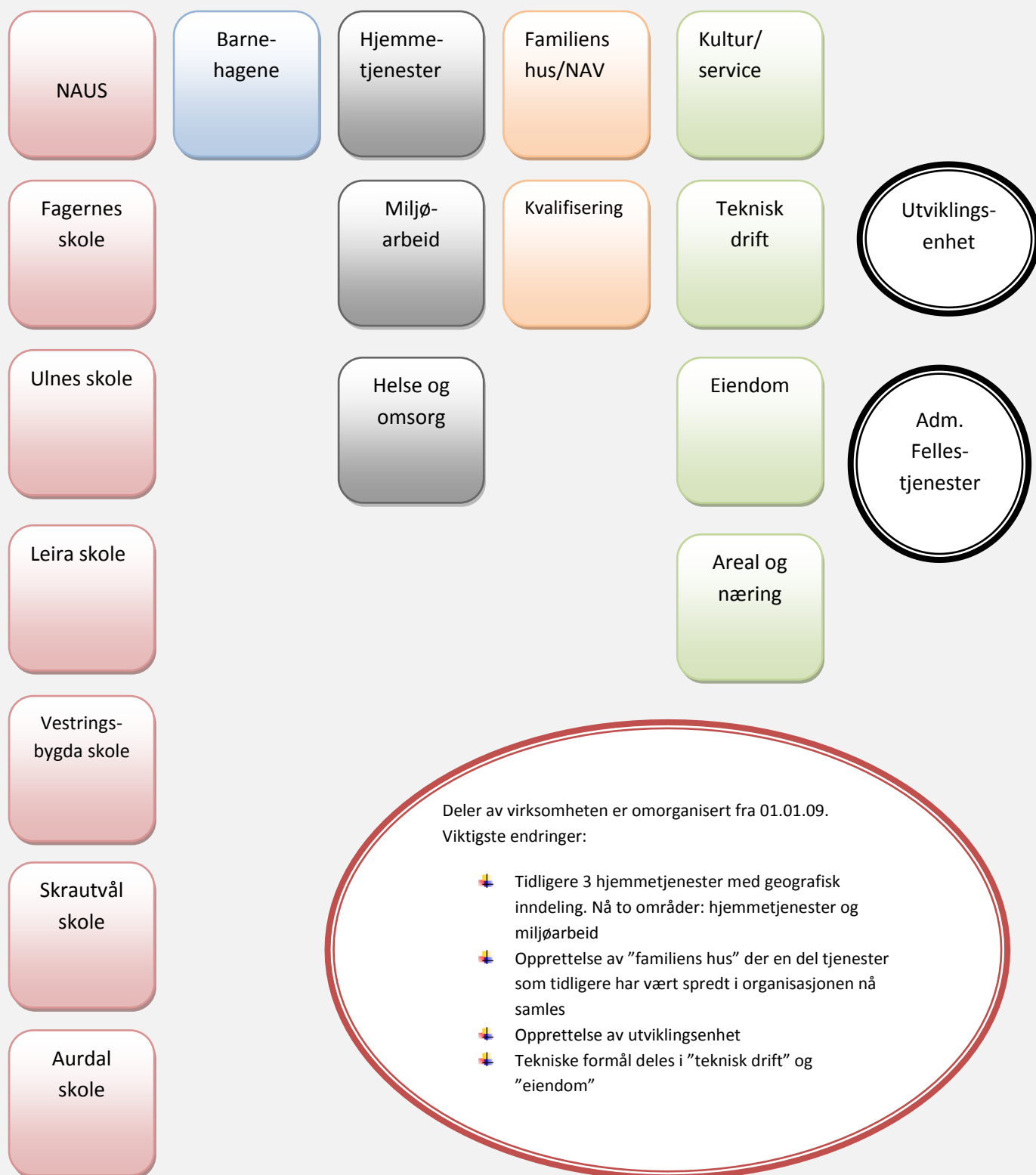

3.3 Årshjul

DEL 4 - VIRKSOMHETENE

4.1 Virksomhetskart

Nedenfor er en presentasjon av arbeid og utfordringer i hver virksomhet.

4.2 Undervisning

Skolene våre jobber målrettet for å gi et godt undervisningstilbud til barna.

Utfordringer:

Utfordringene er mange. Bl.a. jobbes det aktivt for å få til en god overgang mellom barnehage og skole. I disse dager lager vi et samarbeidsskriv for å få felles rutiner for alle. Dette vil være et godt utgangspunkt for det videre arbeidet.

Flere av skolene har mange minoritetsspråklige barn. På en av barneskolene er det nå 16 nasjonaliteter. Dette krever økt kompetanse, og vi må tenke nye organiseringsformer for å møte utfordringene både med hensyn til kompetanse og ressurser.

Prioriterte områder

Lesing/skriving og matematikk

Skolene har fokus på den første lese- og skriveopplæringen og på matematisk mestring. Alle barneskolene er med i en kursrekke arrangert av PPT*

Lærno

Dette er et prosjekt som går ut på å utvikle data i ungdomsskolen

Sosial kompetanse

Sosial kompetanse er et område der skolene har fokus, enten via nasjonale program eller ved interne rutiner

Bilcrossprosjektet ved NAUS

Skole	Antall elever
NAUS	238
Fagernes	167
Aurdal	102
Leira	105
Skrautvål	57
Vestringsbygda	51
Ulnes	67
Sum elever	787

Elever fra NAUS "tørrtrener" i bassenget

4.3 Barnehager

Antall foreldre som ønsker barnehageplass har økt de siste årene. Flere ønsker også tilbud 5 dager i uken. For Nord-Aurdal kommune har dette vært en utfordring. Flere nye barnehageavdelinger har blitt etablert, tre barnehager er pr. i dag i midlertidige lokaler.

Barnehage	Antall barn
Fagernes	95
Skrautvål	35
Leira	47
Aurdal	47
Ulnes	28
Vestringsbygda	22
Ranheimsbygda	15
Sum	289

Både bildet over og bildet under er fra aktivitet i forbindelse med prosjektet "Aktive barn i naturen".

Utfordringer og fokusområder

De ansatte i barnehagene våre gjør en stor innsats for at barna skal ha en god og trygg hverdag, og for at de skal ha en god utvikling og være godt forberedt til skolestart. Det arbeides aktivt for å få til en god overgang fra barnehage til skole. I disse dager lager vi et samarbeidsskriv for å få til felles rutiner for alle.

Noen av barnehagene har mange minoritetsspråklige barn (fordeler seg på 14 nasjonaliteter). Dette krever økt kompetanse og tid til å tilrettelegge for disse barna i oppstartfasen.

Det brukes nå to registreringsskjema i barnehagen for å følge opp alle barn. Dette gir oss et godt grunnlag til foreldresamtaler, og det gir oss god oversikt over barnets utvikling og hvor det enkelte barnet trenger oppfølging i perioder. Barnehagene våre benytter TRAS (Tidlig registrering av språkutvikling), som er et observasjonsmaterieell for språk og språkutvikling i barnehagen. Også "ALLE MED" benyttes. Dette er en observasjonsmetode som kartlegger sentrale ferdigheter hos barnehagebarn..

Spesielle prosjekter

Aktive barn i naturen

Aktive barn i naturen med vekt på kosthold er et resultat av et landsomfattende prosjekt som het "Skal – skal ikke". Dette prosjektet har vi vært med på i tre år, og det er nå avsluttet med en stor konferanse i Kristiansand. Valdres ble spesielt nevnt på denne konferansen fordi vi hadde kommet så godt i gang og i havn, og virkelig funnet en felles plattform for alle de 26 barnehagene i Valdres.

Dette betyr at alt arbeidet vårt i barnehagene har et utgangspunkt i naturen og bruk av denne. Språk og matematikk er to områder som har vært spesielt vektlagt dette året. Vi har også igjen to planleggingsdager på nyåret der det skal jobbes spesielt med matematikk. Her lærer vi å overføre læring til naturen.

4.4 Hjemmetjenester

Virksomhetsområdet går nå inn i en ny organisasjonsform der hjemmetjenesten samles under "ett tak". Det må legges vekt på å skape en felles kultur og bygge en ny tjeneste med samme fokus og samme målsetning. For å oppnå det blir det nødvendig å arbeide videre med implementering av kommunens visjon og verdier.

Sykehusenes utskrivingspolitikk har følger for hvilke utfordringer hjemmetjenesten står overfor. Det viser seg at de pasienter som skrives ut tidlig kan ha et komplekst sykdomsbilde som krever høyskoleutdannet personell. Det er daglige utfordringer som stiller nye krav til tjenestens kompetanse og en ser at det er nødvendig med både kompetanseheving hos de som allerede er ansatt og behov for flere med høyskole- og videreutdanning innen konkrete områder.

Det viser seg at det også ligger store utfordringer tilknyttet tildeling av tjenester/vedtak. Vedtaksprosessen er tidkrevende da det må være et hjemmebesøk i forkant. I tillegg er det gyldighetsdatoer på vedtakene slik at de må fornyes og revurderes etter behov. Her må det tas hensyn til både fag og økonomi. Vi ser det som nødvendig at det opprettes et tildelingskontor som vil sikre at søkerne vurderes på like vilkår.

4.5 Miljøarbeid

Den største utfordring i miljøarbeidertjenesten blir å sikre et godt faglig nivå på tjenestene uten å øke bemanningen. Flere av brukerne begynner å bli gamle og vil ha større behov for veiledning/oppfølging/tilsyn og det kommer nye brukere som innen få år vil ha behov for bolig, miljøarbeidertjenester og aktivitetstilbud. For å møte disse utfordringene er det nødvendig med fokus på geografisk samlokalisering både nå og framover samt godt samarbeid med Tilrettelagte tjenester for barn og unge.

4.6 Helse og omsorg

Virksomheten består av områdene:

- ✚ Legetjeneste
- ✚ Aurdalsheimen
- ✚ Vaktentralen
- ✚ VDMS (Valdres distriktsmedisinske senter)
- ✚ Fødestogo

Legetjenesten

Legesenteret har 2 hovedutfordringer i den nærmeste fremtid:

Utilfredsstillende lokaler. Det mangler legekontor for turnuslege, dårlige garderobeforhold og taushetsplikten er vanskelig å ivareta i eksisterende resepsjonsløsning. Pasientlogistikken i lokalene medfører tydelig stress for ansatte og pasienter. Dette er i ferd med å få helsemessige konsekvenser for flere av de ansatte. Det er ingen utvidelsesmuligheter for et voksende VDMS.

Mange av de ansatte er rundt 60 år. Det er et betydelig behov for en aktiv seniorpolitikk dersom man skal beholde disse rutinerte medarbeiderne i jobb.

Legesenteret har etablert rutiner for timebestilling og reseptbestilling via internett. Dette tilbudet benyttes dessverre i svært liten grad. Tilbudet ble etablert for å redusere antall telefonhenvendelser og derigjennom opplevelse av å sitte lenge i telefonkø.

Fødestogo

I november 2008 ble Valdres Fødestogo vurdert nedlagt. Den 28. November ble det klart at oppsigelsen trekkes tilbake, og at Fødestogo får leve. Det er viktig å opprettholde tilbudet i påvente av realisering av planer om intermedicærpost for Valdresregionen, da nedleggelse nå vil bety at kompetansen forsvinner.

Aurdalsheimen

I løpet av 2009 vil det bli foretatt en fullstendig driftsgjennomgang inklusive vaskeri og kjøkken.

Oppfølging av medarbeiderne prioriteres høyt, slik at tilstedeværelsen øker og vikarbruk reduseres.

Et godt og tett samarbeid med hjemmetjenesten er viktig, slik at vi kan gi riktig omsorgsnivå til den enkelte.

Vi skal videreutvikle tjenestetilbudet i samsvar med økt behov for kompetanse og i forhold til nytt lovverk som kommer i 2009 (Pasientrettighetsloven § 4a om bruk av tvang)

Kommunen har som målsetting å etablere brukerråd og gjennomføre brukerundersøkelse i forbindelse med oppstart av nytt styringssystem (Balansert målstyring)

Vaktsentralen

Vaktsentralen

Vaktsentralen bemannes dels av sykepleiere, dels av ambulanseutdannet personell. Dette er medarbeidere med høy faglig kompetanse.

Utfordringer:

- ✚ Gjennomtrekk i stillingene grunnet sykdom og permisjoner. Dette fører til periodevis svært stor belastning på de øvrige tilsatte. Tjenesten er sårbar.
- ✚ Vanskelig å rekruttere nye medarbeidere. Dette skyldes i stor grad ugunstig arbeidstid med hovedsakelig kvelds-, natt- og helgearbeid. På grunn av vaktordningen er maksimal stillingsstørrelse på Vaktsentralen 50 %. Det er vanskelig å kombinere dette med annet turnusarbeid innen helsetjenesten.

Valdres Vaktsentral er, ved siden av å være legevaktsentral, en alarmsentral med en rekke alarmfunksjoner tilknyttet. Dette er en viktig del av inntektsgrunnlaget for vaktsentralen. Det er et stadig fokus på å utvikle denne delen av virksomheten.

VDMS (Valdres distrikts- medisinske senter)

**Gjennom VDMS har vi et regionalt
spesialisthelse tjenestetilbud som pr. i
dag omfatter:**

- **Dialyse**
- **Røntgenavdeling**
- **Hjertelege**
- **Nyrelege**
- **Nevrolog**
- **Hudlege**
- **Lysbehandlingsenhet**
- **Gynekolog**
- **Ortopedkirurg**
- **Øyelege**
- **Ortopedingeniør**
- **Geriatricer**

**Det er ønske om at øre-nese-
halsspesialisttilbud opprettes.**

4.7 Familiens Hus

Opprettelsen av "familiens hus" er et ledd i den omstillingsprosess kommunen gjennomfører. Her samles flere tjenester som tidligere har vært spredt i organisasjonen. Hensikten med denne endringen er bl.a. å bedre det tverrfaglige samarbeidet for å kunne gi et godt og helhetlig tjenestetilbud til kommunens innbyggere.

Tjenestene er organisatorisk samlet i en enhet fra 2009, og vil etter hvert også bli fysisk lokalisert samme sted.

I familiens hus finner du:

- Fysioterapitjenesten
- Logoped
- Ergoterapeut
- Psykisk helsearbeid
- Helsesøstertjeneste
- Barnevernstjenesten
- Tilrettelagte tjenester
for barn og unge
- Sosialtjenesten
- FYSAK-koordinator
- SLT-koordinator
- Systemkoordinator
- Ungdomsklubben

Når huset er på plass, skal det dessuten etableres "Åpen barnehage".

Nedenfor litt om noen av tjenestene:

Psykisk helsearbeid

Tre årsverk blir omstilt fra neste år. Tjenesten skal organiseres på en slik måte at tjenesteproduksjon blir mer effektiv. Man får også tilført en ressurs som skal brukes i arbeid rettet mot barn/ungdom.

Barneverntjenesten

Helsetilsynet påpekte flere avvik våren 2008. Det er satt opp en oppfølgingsplan i etterkant som peker på samhandlingsrutiner, tilbakemeldingsrutiner, forebyggings-rutiner og å holde definerte tidsfrister.

Ungdomsklubben

Den uorganiserte ungdommen har et godt tilbud på Epleby. Her samles de til ulike aktiviteter tre dager i uken.

Helsesøstertjenesten

Skolehelsetjenesten skal reetableres i 2009. Denne har sammen med andre deler av helsestasjonen ligget nede store deler av 2008. Det jobbes med planmessig opptrapping av tjenestetilbudet helsestasjonen skal gi

Tilrettelagte tjenester for barn og unge

Barn og unge har her et tilbud som skal gi de foresatte avlastning.

Flere av ungdommene står foran overgangen til voksenlivet, og har behov for egen bolig. Da helhetstilbudet som gis i skolene blir evaluert, vil tjenesten bli sentral i arbeidet med å gi visse typer hjelp på fritiden til barna.

Sosialtjenesten

Går inn i NAV fra 13. mai 2009. Det er viktig å ta vare på personalet og deres faglighet slik at de kommer inn i NAV på en god måte.

4.8 Kvalifisering

Det er en utfordring å finne frem til gode språkpraksisplasser i organisasjonen. Videre er det viktig å styrke og videreutvikle tverrfaglig samarbeid internt og eksternt. En ser også behov for å finne bedre og større lokaliteter for den daglige drift.

Voksenopplæring (enkeltvedtak)

Har til formål å gi en meningsfylt undervisning som brukerne kan ha nytte av i hverdagen.

Skogsgruppa

Videreføring av struktur og forutsigbarhet for brukerne. Gi et dag-/aktivitets-tilbud til de tyngste brukerne

Kvalifiserings- senteret

Skal gi en grunnleggende, individtilpasset kvalifisering innenfor økonomiske rammer.

4.9 Kultur/service

Kulturengasjementet i kommunen er stort. Kommunen satser på kultur, og har et rikt og variert tilbud til sine innbyggere. Kvitvella kino er en av landets best drevne kinoer. Fra 2009 vil kinoen bli digitalisert, noe som kommer til å bli en revolusjon for filmvisning. Kvitvella vil da kunne vise bl.a. operaforestillinger, idrettsarrangement og nær sagt alt ellers av lovlige nedlastinger. Også kulturhuset har stor aktivitet.

Kulturskolen har et variert tilbud innen musikk, teater og kunsthag. En kan trekke frem de mange musikk talentene som har gjort seg gjeldende nasjonalt de siste årene.

Valdres sommersymfoni som er kommunens flaggskip på nasjonalt og internasjonalt nivå, har utviklet seg svært positivt og får årlig statlige tilskudd. Valdres sommersymfoni er Europas viktigste kammermusikkfestival, og trekker til seg de fremste pedagoger. Norsk Barnesymfoniorkester ble etablert som et nytt element i festivalen i 2008.

Biblioteket er godt besøkt og har et utlån på over 40 000 bøker pr år. Mye av utlånene er også til våre nye landsmenn.

Innenfor idrett er det spesielt ski, friidrett og fotball som er dominerende. Friidretten har også mange utøvere.

Brukertorget eller Servicetorget som det skal hete fra 1. januar, er et av prosjektene til Nord-Aurdal inn i framtida. Servicetorget skal fokusere enda mer på de eksterne oppgavene og tone ned interne oppgaver.

Guro Kleven Hagen

Sentralbordet

4.10 Teknisk drift

4.10.1 Veg, vann og kloakk.

Tjenesten har ansvar for kommunens drift av vei, vann og kloakk. Kommunen er leverandør av et av de viktigste næringsmiddel, vann. Det stilles her strenge krav til renhet og leveringssikkerhet. Kommunen sliter med gammelt ledningsnett, noe som medfører store lekkasjer. Dette har ført til at det har vært store leveringsproblemer. Kommunen har i de siste 10 årene ikke avsatt midler til rehabilitering av gammelt ledningsnett.

Ledningsnettet på avløp er også meget gammelt. Innlekking av fremmedvann er her meget stort. Fremtidige avsetninger til rehabiliteringer er helt nødvendig for å fornye nettet for derigjennom å få ned belastningen på renseanleggene.

Kommunen har i dag ca. 80 km kommunal vei. Disse har et stort behov for opprustning. Det er de siste årene kun blitt foretatt helt nødvendig vedlikehold.

Bildet: Vegen ved Spikarmoen ble opprustet i 2007.

4.10.2 Brann- og feiervesen.

Det er i dag 6,64 stillingshemler tilknyttet brann og feiervesenet. 3 av disse stillingene er tilknyttet den interkommunale brannforebyggende avdelingen. 2 stillinger er feiere. Resten er tilknyttet utrykningsstyrken i kommunen.

Den største utfordringen er å få tilsatt feiere. Yrket er meget krevende fysisk sett. Det har de siste årene derfor vært store utskiftinger.

For utrykningsstyrken er det kommet nye krav til utdanning. Kommunen har det siste året vært nødt til å sende flere personer på kurs; utrykningsførerbevis, befalskurs og grunnkurs.

4.11 Eiendom

Eiendomsforvaltningen består i dag av vaktmestertjenesten og renholdstjenesten og fra 01.01.09 også boligkontor.

Totalt har kommunen ca. 65.000 kvm. eiendomsmasse. Dette omfatter alle skoler, barnehager, helseinstitusjoner, administrasjonsbygg, utleiebygg og tekniske installasjoner.

De største utfordringene på vaktmestertjenesten ligger i den gamle bygningsmassen kommunen besitter. For å møte denne utfordringen på en ny måte, skal vaktmestertjenesten omorganiseres fra 2009. Tjenesten vil bli delt inn i arbeidsområder/soner som skal bidra til bedre ressursutnyttelse av kompetansen tjenesten innehar.

Ventilasjon og øvrige tekniske installasjoner er i dag nedslitt og trenger sårt fornyelse. For øvrig er det store utfordringer i å klare dagens krav på ventilasjon. Kanalsystemene er i dag for små for dagens dimensjonering.

På renhold ligger utfordringene i å få den nye organiseringen på plass..

Rådhuset

4.12 Areal & næring

Plan og bygg

Det er en del usikkerhet knyttet til hvordan aktivitetsnivået i byggebransjen, som følge av finanskrisen, vil slå ut på aktivitetsnivået på plan og byggesak. Ved mindre aktivitet vil gebyrinntektene kunne bli redusert. Imidlertid er det svært mange byggesaker knyttet til mindre tilbygg/anneks/uthus på hytter. Slike mindre prosjekt, som det kanskje har vært vanskelig å skaffe håndverkere til i en tid med mye nybygging, vil kanskje bli prioritert i tiden som kommer. Dette vil kunne kompensere noe for reduksjon i bygging av nye hytter.

Arealplan

Landbruk

Kun lovpålagt forvaltning. Ingen kapasitet til å være pådriver/ motivator for en næring som sliter

Miljø

Det blir kun utført det aller mest nødvendige av lovpålagt saksbehandling innen fagområdet, vesentlig innen viltforvaltning, motorferdsel i utmark og forurensning. Pågående og forventede oppgaver som vil kreve mye ressurser i tiden som kommer er:

- **klimaplan** - foreløpig er ansvaret for dette tillagt en arealplanlegger, noe som går ut over kapasiteten på plansiden
- **implementering av EUs vanndirektiv**
- **nytt regelverk for motorferdsel i utmark** - dersom det blir vedtatt som forslaget, vil det påføre kommunene mye arbeid med utarbeidelse av detaljerte planer som må følge planprosesser i henhold til plan- og bygningsloven
- **økt forsøpling** - som følge av at det er fri konkurranse på mottak av næringsavfall kommer mer og mer avfall "på avveie". Samtidig brennes mer og mer avfall ulovlig. Kommunene har ansvar med å føre tilsyn med dette.
- **revisjon av konsesjonsvilkårene for Åbjøra-vassdraget** - prosessen har startet opp. Vil også kunne kreve miljøfaglige ressurser.
- **Ormtjernkampen - Skaget nasjonalpark** - omfattende og viktig sak for kommunen og berørte grunneiere og andre interesser.
- etc.

Det er et stort behov for kompetanse og kapasitet på dette området pr. i dag. Behovet forventes å øke fremover. Bør i alle fall vurderes f.o.m. neste år.

4.13 Utviklingsenheten

Opprettelse av utviklingsenheten er et viktig ledd i pågående og fremtidig omstillingsarbeid. Enheten skal bestå av 3-5 faste personer, og skal være en enhet der det arbeides tett i team. Enheten skal ved behov trekke inn fagkompetanse fra virksomhetene og spisskompetanse utenfra.

Enheten skal være rådgivere og pådrivere for rådmannsgruppa. Det er et mål å ligge i forkant av utviklingen ved at en tidlig fanger opp sentrale og lokale politiske signaler, og tema i den generelle samfunnsdebatten. Utviklingsenheten skal i samarbeid med virksomhetene og faggrupper utarbeide strategier for gjennomføring av nye oppgaver og endringsprosesser.

4.14 Administrative fellestjenester

Består av tjenestene

- **Dokumentsenter
(post/arkiv og politisk sekretariat)**
- **Økonomi/regnskap**
- **Lønn**
- **Personal**
- **Ressursenhet**

Dokumentsenter

I denne enheten ligger også skatteopprever-funksjonen.

Avdelingen skal yte tjenester internt i organisasjonen. Dokumentsenteret har ansvar for all journalføring av post/dokumenter, og har også ansvar for kommunens arkiver. Kommunen vil om få år ha et fullelektronisk arkiv for nye dokument. Politisk sekretariat, med ansvar for alle politiske dokument, inngår i enheten fra 01.01.09.

Lønnsavdelingen har hånd om lønnsutbetaling og andre oppgaver knyttet til lønn. Personalavdelingen bistår virksomhetene både med tilsetninger, oppfølging av sykmeldte, refusjonskrav og andre forhold som gjelder medarbeidere.

Regnskap/økonomi fører kommunens regnskap, og har ansvar for årsoppgjør og utarbeidelse av budsjett-dokumenter. Avdelingen har i stadig større grad fokus på økonomi-delen, bl.a. mht. økonomistyring, lønnsomhetsvurderinger og finansiering.

DEL 5 - UTVIKLINGSTREKK

5.1 Folketallsutvikling

Årstall	Antall innbyggere	Økning/ reduksjon	%-vis endring
2003	6 567		
2004	6 539	-28	-0,42 %
2005	6 442	-97	-1,48 %
2006	6 425	-17	-0,26 %
2007	6 388	-37	-0,57 %
2008	6 436	+48	+0,75 %
2009	6 474*	+38	+0,59 %

Alle innbyggertall for årene 2003 til og med 2008 er oppgitt pr. 01.01. det aktuelle år. Dette tallet har vært lagt til grunn for beregning av innbyggertilskuddet. Fra og med 2009 skal folketall pr. 01.07. året før budsjettåret benyttes. Det folketall som er oppgitt for 2009 er derfor folketall pr. 01.07.08.

5.2 Befolkningssammensetning og utgiftsutjevning

Forskjellene mellom landets kommuner er stor når det gjelder kostnadsstruktur, demografisk sammensetning m.v.. Både etterspørselen etter kommunale tjenester og kostnadene ved tjenesteytingen vil derfor variere. Målet med utgiftsutjevningen er å fange opp slike variasjoner. En tar fra de relativt sett lettdrevne kommunene og gir til de relativt sett tungdrevne.

Det er objektive kriterier som aldersfordeling og antall innbyggere i ulike kategorier som bestemmer utgiftsutjevningens størrelse. Kostnadskrevende forhold som kommunene selv rår over, kompenseres ikke.

Kostnadsnøkkelen for kommunene består av fire delkostnadsnøkler:

- Administrasjon
- Grunnskole
- Helse- og sosialtjenesten
- Landbruk og miljøvern

Kostnadsnøkkel:

Kriterium	Kriterievekter
Innbyggere 0 – 5 år	0,023
Innbyggere 6 – 15 år	0,312
Innbyggere 16 – 66 år	0,119
Innb. 67 – 79 år	0,085
Innb. 80 – 89 år	0,133
Innb. o/90 år	0,049
Skilte og separerte	0,038
Arbeidsledige	0,011
Dødelighet	0,025
Ikke-gifte over 67 år	0,025
Innvandrere	0,005
Reisetid	0,016
Sone	0,010
Nabo	0,011
PU over 16 år	0,062
PU under 16 år	0,004
Urbanitetskriterium	0,042
Landbrukskriterium	0,005
Basistillegg	0,025
Sum	1,000

Nedenfor vises utviklingen i kriteriene for Nord-Aurdal kommune.

Gruppe	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Utg.behovs- Indeks 2009
Innb. 0-5 år	435	428	400	396	407	403	0,83774
Innb. 6 – 15 år	823	799	805	786	786	793	0,94530
Innb. 16 – 66 år	4 292	4 228	4 237	4 216	4 253	4290	0,99255
Innb. 67 – 79 år	647	631	631	647	643	627	1,16876
Innb. 80 – 89 år	297	307	289	277	278	290	1,15683
Innb. o/90 år	45	49	63	66	69	72	1,57551
Sum innbyggere	6 539	6 442	6 425	6 388	6 436	6 475	

Gruppe	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Utg.behovs- Indeks 2009
Skilte og separerte	445	460	464	470	460	464	1,13549
Arbeidsledige	34	49	60	49	46	28	0,44741
Dødelighet	57	57	58	57	57	54	1,21882
Ikke-gifte over 67 år	530	514	498	493	492	492	1,20475
Innvandrere	66	71	64	82	87	107	0,46161
Reisetid	45 000	46 086	45 310	45165	44971	45 254	0,90424
Sone	49 596	47 336	47 829	47480	47223	47 392	1,77513
Nabo	16 630	16 470	16 153	16087	15969	16 132	1,35001
PU over 16 år	25	35	38	44	*42	*28	1,26419
PU under 16 år	7	5	6	5	9	8	1,24519
Urbanitetskriterium	38 093	37 898	37 224	37106	36850	37 183	0,68960
Landbrukskriterium	0,00394	0	0	0	0	0	3,01358
Basistillegg	1	1	1	1	1	1	1,71286

*Nedgangen i PU over 16 år fra 2008 til 2009 skyldes hovedsakelig at tilskudd knyttet til tidligere institusjoner frem til 2009 har vært splittet i et øremerket tilskudd (vertskommunetilskudd) og tilskudd gjennom utgiftsutjevningsordningen. Fra og med 2009 gis tilskuddet kun som øremerket tilskudd.

Tallene for den enkelte kommune sammenholdes med totaltallet for landet. Indeks = 1 betyr at man er på landsgjennomsnittlig beregnet utgiftsbehov. Indeks 1,1 betyr utgiftsbehov som er 10 % over landsgjennomsnittet. Indeks 0,9 betyr et utgiftsbehov 10 % under landsgjennomsnittet.

Barn i skolepliktig alder er den gruppen som har høyest vektning, og som derved gir størst uttelling ved beregning av utgiftsutjevningen. Nord-Aurdal har hatt en reduksjon i denne aldersgruppen, mens gruppen innbyggere over 90 år har økt. Denne trenden påvirker utgiftsutjevningen i negativ retning.

DEL 6 - RAMMEBETINGELSER OG UTFORDRINGER

6.1 Regjeringens politikk overfor kommunene

Kommunal- og regionaldepartementet legger i mai hvert år frem kommuneproposisjonen. Her synliggjøres regjeringens forventninger til kommunene.

Et av regjeringens fremste mål er å styrke velferdstjenestene. Med økt velferd mener regjeringen her

- Bedre skoler
- Tilpassede pleie- og omsorgstjenester
- Barnehageplass for alle
- Økt innsats innen miljø- og kultursektoren.

Ansvar for å løse disse oppgavene er i stor grad lagt til kommunesektoren. I kommuneproposisjonen understrekes det at kommunene har et ansvar for å videreutvikle kvaliteten på tjenestene, og å satse på fornyelse og effektivisering.

6.2 Kommuneøkonomi – inntektssystemet

Kommunens inntekter består hovedsakelig i

- Skatt på inntekt og formue
- Rammetilskudd (innbyggertilskudd, utgiftsutjevning og inntektsutjevning)
- Øremerkede tilskudd

Skatt på inntekt og formue:

Skatteinngangen er en usikker størrelse, der en kan oppleve betydelige variasjoner fra år til år. 2006 var et år med svært høy skatteinngang, mens vi så en kraftig nedgang for Nord-Aurdal i 2007. Da skatteinngangen totalt for landet var høy i 2007, kom Nord-Aurdal likevel godt ut på grunn av inntektsutjevningssystemet

Fra og med 2009 avvikles den kommunale selskapsskatten. Inntektsbortfallet kompenseres ved at kommunene får en økt andel av skatt på inntekt og formue fra personlige skattytere.

Inntektsutjevning:

Systemet med inntektsutjevning skal utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene

Nord-Aurdal kommune har erfaringsmessig en skatteinngang under landsgjennomsnittet. Vi får derfor tilført skatteinntekter fra skattesterke kommuner. Størrelsen på denne inntektsposten er usikker, da også skatteinngangen på landsbasis varierer fra år til år.

Rammetilskudd:

Rammetilskuddet inndeles i

- Innbyggertilskudd
- Utgiftsutjevning

Innbyggertilskuddet tildeles som et likt beløp pr. innbygger. Tidligere år var det slik at folketall pr. 01.01. i budsjettåret skulle anvendes. Fra og med budsjettåret 2009 skal folketall pr. 01.07. året før budsjettåret legges til grunn. Det vil si at innbyggertilskuddet heretter vil være en sikker størrelse på budsjetteringstidspunktet.

6.3 Kommuneøkonomi – dagens situasjon

Kommunenes utgifter øker mer enn inntektene. Situasjonen for mange kommuner, deriblant Nord-Aurdal, forverres ved at inntektssystemet for kommunene ikke tar hensyn til forhold som

- Økte pensjonskostnader
- Økte rentekostnader

Et forhold som også har stor betydning for kommunenes økonomi er at kommunene pålegges stadig flere oppgaver uten at det medfølger tilstrekkelige midler til å dekke utgiftene til disse.

I budsjettoppleggene for kommunesektoren legger Regjeringen til grunn et anslag på kostnadsveksten for sektoren (deflatoren). Denne er knyttet til lønns- og prisvekst på kommunale anskaffelser. Disse kostnadene har de siste årene vist seg å være systematisk for lavt anslått.

6.4 Finanskrise og konjunkturedgang

Etter at arbeidsledigheten har vært synkende de siste årene, er den nå på vei opp. Dersom konjunkturedgangen blir brattere enn det SSB har anslått, vil dette gi seg utslag bl.a. i lavere skatteinngang enn forutsatt og høyere utbetalinger av stønad til livsopphold.

6.5 Nye oppgaver m.v. i 2009

Jfr. Forslag til statsbudsjett for 2009 og statsbudsjettet for 2008:

- Økning i sosialhjelpssatser, 5 %
- Etablering av NAV-kontor
- Utbygging av dagtilbud for demente
- Styrking av undervisning lesing og regning 1. – 4. trinn
- 2 timer fysisk aktivitet i skolen
- Timetallsutvidelse 1. – 4. Klasse – helårseffekt (Statsbudsjettet 2008)
- Lovfestet rett til barnehageplass fra 01.01.09
- Kvalifiseringsprogrammet

6.6 Omstilling og fornyelse

Vi lever stadig lenger, og kravene til hva det offentlige skal yte av tjenester blir stadig høyere. I tillegg overføres stadig flere oppgaver til kommunene. Et forhold som gir kommunene større utfordringer innenfor helse, pleie og omsorg er endringen i sykehusenes utskrivningspraksis. Mange pasienter er ikke ferdigbehandlet når de skrives ut fra sykehus. Tilsvarende utfordringer står man overfor innenfor andre kommunale tjenesteområder. Bl.a. er det varslet om lovfestet rett til barnehageplass fra 01.01.09.

På enkelte områder er det for mange kommuner en utfordring å rekruttere kvalifiserte medarbeidere. Selv om sektorens inntekter øker, er utgiftsveksten høyere. Kommunene opplever at de ressurser som kreves for å produsere tjenestene ikke er tilstrekkelige.

Regjeringen fremhever viktigheten av at kommunene har en sunn økonomistyring, og at det fortsatt satses på fornying og effektivisering. Det presiseres at det er kommunene selv som har hovedansvaret for egen omstilling og fornying, og at en viktig premisse for dette arbeidet er at lokalpolitikkerne setter seg selv i førersetet og bidrar til å legge til rette for en samfunnsansvarlig drift.

Både for Nord-Aurdal kommune og andre kommuner er det viktig å omstille virksomheten i takt med endrede rammebetingelser. En rammebetingelse er kommunens innbyggere. Befolkningssammensetningen endres. Antall innbyggere over 90 år øker kraftig, samtidig som antall barn i skolepliktig alder blir lavere (se kapittel 5.2). Skal kommunen kunne yte nødvendige tjenester av god kvalitet, må organisering, strukturer og driftsform tilpasses de nye rammebetingelsene.

Det er iverksatt et større omstillingsarbeid som nå viser at vi kan oppnå varig lavere driftsutgifter og samtidig opprettholde og endog forbedre tjenestetilbud/tjenestekvalitet.

DEL 7 - BUDSJETT 2009

7.1 Generelt om kommuneøkonomi og krav til netto driftsresultat

Netto driftsresultat fremkommer som differansen mellom drifts-/finansinntekter og drifts-/finansutgifter.

Netto driftsresultat er ikke en tilfredsstillende indikator på om kommunen har en bærekraftig utvikling eller ikke. Hovedårsaken til dette er at netto driftsresultat ikke fanger opp alle kostnader slik det langt på vei gjør i privat sektor. I kommuneregnskapet utgiftsføres avdrag på lån, mens avskrivninger (kapitalslit) ikke har resultateffekt. Da avskrivningene er høyere enn avdragene, kommer ikke det reelle kapitalslitet til uttrykk i budsjett og regnskap. En kommune må derfor ha et netto driftsresultat over tid på om lag 3 prosent av inntektene for å være i balanse. Dvs. at et netto driftsresultat på 3 % av inntektene i kommunal sektor tilsvarer et regnskapsresultat på 0,- i privat sektor.

Dersom kommunene har ekstraordinært høye inntekter ett år, slik Nord-Aurdal kommune hadde i 2006, bør netto driftsresultat være enda høyere enn 3 prosent. Kommunen kan ikke regne med at de ekstraordinært høye inntektene vil vedvare på lengre sikt. Dersom kommunen tilpasser sitt utgiftsnivå til et inntektsnivå som ikke vil vedvare, risikerer kommunen raskt å komme i en situasjon med underskudd og behov for innstramninger, blant annet i tjenestetilbudet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i netto driftsresultat for landet og for Nord-Aurdal kommune.

ÅR	NTO DRIFTSRESULTAT LANDET	NTO DRIFTSRESULTAT NORD-AURDAL
2009 (budsjett)		0,24 %
2008 (budsjett)		0,73 %
2007	2,5 %	0,85 %
2006	5,5 %	6,7 %
2005	3,6 %	2,0 %
2004	2,2 %	-0,34 %
2003	0,6 %	-1,2 %
2002	0,6 %	-1,7 %

Nord-Aurdal kommune har ikke for noen av årene i økonomiplanperioden 2009 – 2012 budsjettet med et netto driftsresultat opp mot 3 %.

7.2 Den økonomiske situasjonen i Nord-Aurdal kommune

Nord-Aurdal kommune har gjennom flere år hatt en anstrengt økonomi som har nødvendiggjort betydelige innstramminger. Høye kraftpriser og høy skatteinngang sammen med tidligere tiltak for å redusere utgiftsnivået, ga et betydelig overskudd i 2006. Overskuddet ble i sin helhet avsatt til disposisjonsfond. Både for 2008 og 2009 har man imidlertid igjen vært i den situasjon at man har måttet gjøre tiltak for å redusere driftsutgiftene. Utgangspunktet for budsjettet 2009 var et underskudd på 22,8 millioner. Administrasjon og utvidet formannskap har jobbet hver for seg og sammen for å finne gode løsninger på situasjonen. Rådmannen presenterte sitt budsjettforslag den 13.11.08 – et budsjett i balanse. Formannskapet vedtok sin innstilling til kommunestyret i møte den 27.11.08.

Både rådmannens budsjettforslag og formannskapets innstilling til budsjett innebærer iverksetting av omstillingstiltak. I kapittel 7.4.1.2 beskrives tiltakene.

Kommunen står overfor en rekke utfordringer de nærmeste årene. Det er behov for renovering eller nybygg innenfor flere sektorer, bl.a. helse, pleie/omsorg, skole og barnehage. I økonomiplanen er enkelte av disse tyngre investeringene synliggjort i investeringsdelen ved at byggekostnader er medtatt. I driftsdelen til økonomiplanen finner vi virkningen av investeringene som renter og avdrag på lån.

Ettersom kommunen har et 0-budsjett nær sagt uten reserver og dessuten begrensede økonomiske reserver (disposisjonsfond), må driftsutgiftene reduseres ytterligere dersom en skal få rom for de nødvendige investeringene.

Som nevnt under pkt. 7.1, bør kommunen ha et netto driftsresultat på min. 3 %. Denne målsettingen er ikke oppnådd. Budsjettet netto driftsresultat er for 2009 på 0,24 %. Dersom man ser bort fra engangsinntekten ved salg av kraft (6,7 mill. anses som en engangsinntekt), blir netto driftsresultat negativt.

7.3 Budsjettets innhold

Ifølge forskrift om års-budsjett av 15.12.2000, § 5, skal års-budsjettet bestå av et driftsbudsjett og et investeringsbudsjett.

Driftsbudsjettet skal omfatte:

1. Alle løpende inntekter og innbetalinger i året
2. Løpende inntekter og innbetalinger avsatt i tidligere budsjettperioder som planlegges anvendt i års-budsjettet
3. Anvendelsen av midler som nevnt i nr. 1 og 2 i driftsbudsjettet, herunder avsetninger av slike midler for anvendelse i senere budsjettperioder og til finansiering av investeringer ført opp i årets investeringsbudsjett.

Investeringsbudsjettet skal omfatte:

1. Bruk av lånemidler
2. Inntekter fra salg av anleggsmidler, og inntekter og innbetalinger knyttet til investeringsprosjekter.
3. Øvrige inntekter og innbetalinger som ikke er løpende
4. Inntekter og innbetalinger som nevnt under nr. 1 – 3 avsatt i tidligere budsjettperioder som planlegges anvendt i års-budsjettet
5. Inntekter i driftsbudsjettet planlagt anvendt for investeringer ført opp i årets investeringsbudsjett.
6. Rammer for utlån, forskutteringer og tiltak av investeringsmessig karakter dekket inn ved inntekter og innbetalinger som nevnt under nr. 1 – 5, herunder avsetninger.
7. Øvrige finansieringstransaksjoner knyttet til utlån og forskutteringer.

Forskriftens § 5, 4. ledd krever at driftsbudsjettet skal settes opp i balanse.

7.4 Driftsbudsjettet

7.4.1 Rammebetingelser og forutsetninger

Budsjettet er basert på forslag til statsbudsjett for 2009 og annen kjent informasjon.

7.4.1.1 Fellesområdet/forhold som gjelder mange eller alle virksomhetsområder

PRISVEKST 2009

Budsjetttrammene er ikke øket i forhold til prisstigningen, hvilket betyr at budsjetttrammene reelt sett er redusert.

LØNNSVEKST 2009

Helårsvirkningen av lønnsoppgjøret for 2008 er innarbeidet i budsjettforslaget. Budsjettert utgift vedr. neste års lønnsoppgjør er avsatt på reservepost, og fordeles på rammeområdene når resultatet av lønnsoppgjøret er kjent.

PRISVEKST KOMMUNALE AVGIFTER, GEBYRER M.V.

Det er foretatt en fullstendig gjennomgang av kommunens satser og priser. Enkelte satser har vært uendret gjennom flere år, og disse er øket fra og med 2009.

FRIE INNTEKTER

Kommunens økonomiske rammebetingelser påvirkes i stor grad av frie inntekter. De frie inntektene består hovedsakelig av:

- Inntekts- og formuesskatt
- Selskapsskatt
- Rammetilskudd

Også kommunens kraftinntekter er frie inntekter.

Forutsetninger for beregning av frie inntekter for 2009 er basert på signaler i forslag til statsbudsjett for 2009 og faktisk skatteinngang for 2008 pr. 01. november 2008. Konjunkturutsiktene for 2009 er nå dårligere enn ved fremleggelsen av forslag til statsbudsjett. Kommunenes sentralforbund har uttalt at kommunenes andel av skatteinngangen må økes dersom kommunene skal oppnå den skatteinntekt som er forutsatt i forslag til statsbudsjett. Dersom inntektsskattøret ikke økes, må Nord-Aurdal kommune revurdere sitt skatteanslag for 2009.

Inntektssystemet for kommunene er endret fra og med 2009. For Nord-Aurdal kommune gir ikke endringen store utslag.

Det er gjort noen endringer i rammetilskudd/øremerkede tilskudd fra 2008 til 2009 som er av budsjett-teknisk art. Tilskudd i forbindelse med opptappingsplanen for psykisk helse har tidligere vært gitt som et øremerket tilskudd (ca. 5,2 mill.). Tilskuddet ligger på samme nivå som for 2008, men er nå tatt inn i rammetilskuddet og inngår derved i kommunens frie inntekter.

Kommuner som tidligere har hatt institusjoner for PU mottar et særskilt tilskudd for dette. Til og med 2008 var dette et todelt tilskudd, der ca. 2/3 ble gitt som øremerket tilskudd (vertskommunetilskudd) og den resterende 1/3 som en del av utgiftsutjevningen (del av rammetilskuddet). Fra og med 2009 gis tilskuddet i sin helhet som et øremerket tilskudd. Utgiftsutjevningen utgjør 5 522 000,-. Vertskommunetilskuddet er i budsjettet øket med dette beløpet.

SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE

I forslag til statsbudsjett økes inntekts-skattøret for kommunene fra p.t. 12,05 til 12,80. Dette har sammenheng med at kommunene fra 2009 ikke mottar selskapsskatt men skal ha en økt andel av skatt fra personlige skattytere.

Budsjettet for 2009 forutsetter en skatteinngang på 130,2 mill..

Kommunenes inntektssystem gjør det nødvendig å se skatteinngangen i sammenheng med inntektsutjevningen (en del av rammetilskuddet). Høy skatteinngang i forhold til landsgjennomsnittet blir justert ned gjennom året i form av trekk i rammetilskuddet. Dersom kommunen derimot har lavere skatteinngang enn landsgjennomsnittet, vil kommunen motta et tilskudd som er ment å jevne ut forskjellene mellom kommunene. Nord-Aurdal har de senere år hatt en lavere skatteinngang enn gjennomsnittet for landet, og har derved mottatt inntektsutjevningstilskudd. Inntektsutjevningen er budsjettet med 7 858 mill.

Totalt er skatt og inntektsutjevning budsjettet 2 mill. lavere enn i forslag til statsbudsjett, da Nord-Aurdal kommune erfaringsmessig har en lavere skatteinngang.

RAMMETILSKUDD

I budsjettet er det lagt til grunn rammetilskudd iht. forslag til statsbudsjett. En vesentlig del av rammetilskuddet tildeles med grunnlag i kommunens innbyggertall. Da man har gått over fra å benytte folketall pr. 01.01. i

budsjettåret til å bruke folketall 01.07. året før ved beregning av innbyggertilskuddet, vil rammetilskuddet nå være en sikker størrelse på budsjetteringstidspunktet.

EIENDOMSSKATT

Eiendomsskatt er iht. eiendomsskattelovens §§ 3 og 4 utvidet til å gjelde hele kommunen fra 2008, jfr. kommunestyrets tidligere vedtak. Skattesatsen er satt til 7 promille for næringseiendommer, verker og bruk, og 2 promille for boligeiendommer. Se pkt. 9.18 i dette dokumentet.

INVESTERINGSTILSKUDD TIL OMSORGSBOLIGER OG SYKEHJEMSPLASSER

Dette er en ny tilskuddsordning som skal gjelde fra 2008 til 2015. Tilskuddet gis som engangstilskudd, med inntil 600 000,- for hver sykehjemsplass og 400 000,- pr. omsorgsbolig. Beløpene antas å utgjøre 30/20 % av total investeringsutgift.

For Nord-Aurdal kommune vil tilskuddsordningen få betydning ved evt. bygging av nytt sykehjem/nye omsorgsboliger. Se investeringsbudsjettet.

UTBYTTE FRA VEAS

Budsjettert med 1 mill.

SALG AV ANDELSKRAFT OG KONSESJONSKRAFT

Nord-Aurdal kommune har en kraftmengde på ca. 30 GWH som forvaltes av Valdres Energiverk A/S. Prisen på ettårskontrakter var i oktober historisk høy, og kommunen valgte derfor å selge hele kraftmengden for 2009 til fastpris. Dette gir en netto inntekt på ca. 9,2 mill.. Beløpet er budsjettert som inntekt og 6,7 mill. (inntekt utover normalinntekt) er forutsatt avsatt til disposisjonsfond

Det er svært vanskelig å forutsi kraftinntektens størrelse, og en kan oppleve store variasjoner i prisnivået fra år til år. Stort sett har Nord-Aurdal kommune hatt inntekter fra salg av kraft i størrelsesorden 2,5 – 3,5 millioner. 2006 var et unntaksår, der kraftinntektene økte kraftig. Deretter har man sett en nedgang i prisene både i 2007 og første del av 2008, før de igjen økte.

Det er viktig å merke seg at inntekter utover en normalinntekt er en engangsinntekt som ikke kan brukes til å finansiere varige driftstiltak. Merinntekten bør avsettes til fond med tanke på senere investeringer, men kan også benyttes til engangstiltak.

Rådmannen har for senere år fullmakt til å inngå avtale om salg av kraft i situasjoner der kommunen anbefales å selge hurtig for å sikre inntekt, og det er sannsynlig at den tid det tar å behandle saken politisk vil føre til inntektstap. Når det er mulig, skal rådmannen først konferere med ordfører.

RENTER OG AVDRAG

Nord-Aurdal har en lånemasse på i underkant av 260 mill.. I løpet av økonomiplanperioden står kommunen overfor betydelige utfordringer bl.a. når det gjelder opprusting av/nybygging av skoler, helsesenter og sykehjem. I forbindelse med dette vil kommunen måtte ta opp betydelige lån som vil medføre vesentlig økning i nivået på renter og avdrag.

Nedenfor er gitt en oversikt over omstillingstiltak m.v., virkning av tidligere vedtatte tiltak og nye tiltak. Tiltakene er spesifisert med beløp i vedlegg til budsjett-dokumentet.

7.4.1.2 Omstillingstiltak/økte priser/reduisert tjenestetilbud

Budsjettet bygger på forutsetninger om at det iverksettes omstillingstiltak. Tiltakene er nedenfor angitt pr. rammeområde.

Rammeområde 12: Politisk ledelse

Matservering politiske møter:

Budsjettposten reduseres til 20 000,-.

Vennskapskommuner:

Tiltaket utgår.

Redusert politisk møtevirksomhet

Møtevirksomheten (formannskap og arbeidsutvalg) reduseres med 10 %.

Til formannskapets disposisjon:

Posten "til formannskapets disposisjon" reduseres.

Rammeområde 15: Adm. Ledelse og fellesfunksjoner

Utviklingsenhet:

Jfr. Prosjektet Nord-Aurdal inn i framtiden opprettes det en utviklingsavdeling bestående av rådgivere.

Det ansettes en leder for avdelingen. Denne finansieres i sin helhet ved inndragning av rådgiverstilling. Leder vil trolig først tiltre i 2. kvartal, og utgiften har derved ikke helårseffekt i 2009.

Gjennomgang av avtaler:

Kommunens avtaler (andre kommuner m.v.) gjennomgås. Det er viktig å sikre at Nord-Aurdal kommune ikke bærer mer enn sin andel av utgiftene til de ulike tiltak.

Rammeområde 20: Undervisning

Skyss spesialundervisning:

Enkelte elever hadde tidligere svømmetilbud ved Beitostølen Helse- og idrettsanlegg. Det er nå inngått en tilsvarende avtale med Aktivitetet, hvilket betyr en reduksjon i transportutgiftene.

Ridetilbud:

Enkelte elever har ridetilbud som en del av sitt undervisningsopplegg. Dette er et kostbart tilbud, og alternative tilbud må vurderes.

Internordisk leirskole:

Tiltaket er falt bort.

Leirskole Merket:

Den administrative ressursen til tiltaket reduseres.

Flytting av elever 5. – 7. klasse

Budsjettet slik det foreligger forutsetter flytting av elevene i 5. – 7. Klasse fra skolene i Skrautvål, Vestringsbygda og Ulnes til skolene i Aurdal, på Leira og på Fagernes da disse skolene har ledig kapasitet.

Et evt. vedtak om flytting av elever blir først fattet i 2009. Dersom det ikke blir fattet vedtak om flytting av elever i 5. – 7. Klasse, skal midler tilsvarende den budsjetterte innsparingen overføres rammeområde undervisning fra disposisjonsfond.

Lønnsavtale lærere:

Oppsigelse av lønnsavtale samlingsstyrere, ½-årsvirkning for 2009.

Rammeområde 30: Barnehage

Faste barnehageplasser:

Når elever flyttes fra tre skoler, frigjøres plass som kan disponeres til barnehager.

De 3 midlertidige barnehagene (Fagernes gamle skole, Ranheimsbygda, Leira) legges ned, og det opprettes faste barnehageplasser i Skrautvål og Vestringsbygda. Barnehagen i Ulnes flyttes til Ulnes skole. I tillegg opprettes en naturbarnehage. Tiltaket gir en besparelse på årsbasis på ca. 3,1 mill., men får halvårseffekt i 2009. Flytting av barnehager fordrer mindre investeringer, foreløpig kostnadsberegnet til ca 1 200 000,-. Dette er en engangsutgift, og ca. 300 000,- dekkes av tilskudd fra staten.

Også på område barnehage gjelder forutsetningen om vedtak om flytting av elever i 5. – 7. klasse. Dersom slikt vedtak ikke blir fattet, skal midler tilsvarende den budsjetterte innsparingen overføres til rammeområde barnehage fra disposisjonsfond.

Redusert ramme:

Bevilgningen til inventar og utstyr reduseres.

Rammeområde 45: Helse og omsorg

Hjemmetjenesten:

- Felles oppmøtested gir en bedre oversikt over totalressursene enn det som er mulig i dag.
- Utarbeidelse av nye turnuser. I utarbeidelsen skal det først og fremst legges vekt på faglig forsvarlighet.
- En skal bort fra planlagt overtid og minimalisere bruken av pålagt overtid.
- Flere fagstillinger vil ved ledighet bli gjort om til høyskolestillinger
- Alle medarbeidere vil etter all sannsynlighet få turnuser som tilsier arbeid hver 3. Helg.
- Flere avdelingsledere med daglig personalansvar. Vi forventer at tettere oppfølging av medarbeidere vil øke tilstedeværelsen. Dette betyr større effektivitet og mindre bruk av vikarer.
- 2 årsverk skal frigjøres for å opprette tildelingskontor. Et tildelingskontor vil bety bedre og lik saksbehandling.

Aurdalsheimen:

Nye turnuser og endret organisering forutsettes å gi reduserte utgifter.

Miljøarbeid:

Som for hjemmetjenesten når det gjelder turnuser, overtid, høyskolestillinger og vikarbruk.

Ved mindre geografisk spredning av boligene innenfor miljøarbeid, kan kommunen oppnå varig lavere driftsutgifter, samtidig som

- Boligene får høyere standard og blir bedre tilpasset de tjenester beboerne har behov for
- Tjenestekvaliteten heves
- Driftsutgiftene reduseres

Det foreligger foreløpige planer om kjøp/ombygging eller nybygg som vil få betydning for totalt 13 brukere.

Ambulerende veiledningsteam:

Lite benyttet av Nord-Aurdal kommune. Avtalen sies opp.

Rammeområde 51: Familiens hus

Her forventes det innsparing som følge av ny organisering og endring av arbeidsmåte m.v..

Stønad til livsopphold/kvalifiseringsprogram:

Utbetaling av stønad til livsopphold har de senere år gått ned. I forslag til statsbudsjett er det lagt opp til en økning av stønadsatsen med 5 % fra 2009. Finanskrisen fører til økt arbeidsledighet, noe som vil påvirke antall personer med behov for stønad. I tillegg forventes det økte utgifter for kommunene i forbindelse med innføringen av kvalifiseringsprogrammet. Det er avsatt 1 mill. på reservepost til dette formålet. Formannskapet gis fullmakt til å overføre beløpet fra reservepost til rammeområde 51 dersom utgiftene på de aktuelle postene viser seg å bli høyere enn budsjettet.

Fryse høyskolestilling:

40 % høyskolestilling fryses.

Rammeområde 53: Kvalifisering

Håndlangern:

Tiltaket har vært lite benyttet det siste året. Virksomheten nedlegges eller overtas av andre fra 2009.

Voksenopplæring:

Endret organisering av lærer-ressursen.

Betaling for tjenester:

Innvandrere fra Schengen-området betaler for undervisning.

Rammeområde 60: Kultur og service

Valdres sommersymfoni:

Fra 2009 skal kommunen ta betalt for leie av lokale, dekning av utgifter til administrasjon, porto, m.v..

Kulturskolen:

Det budsjetteres med flere stillingshjemler enn det som faktisk brukes. Budsjettet reduseres iht. faktisk brukte stillinger, men uten at stillingshjemlene fjernes. Videre må en se på organisering av undervisningen m.v.. Lønnsutgiftene reduseres med ytterligere 10 %.

Biblioteket i Aurdal:

Redusert bemanning, 20 % stilling. Omgjøres til skolebibliotek.

Kinokiosken:

Kinokiosken forventes å gi en nettoinntekt ved full drift.

Svømmehallen:

Vaktmester benyttes som billettør.

Kvitvella kino, tilskudd til lag og organisasjoner, kulturhuset, kulturadm. kulturvern og hovedbibliotek:

Redusert bevilgning iht. faktisk forbruk. Får ikke konsekvenser for driften.

Rammeområde 65: Teknisk, eiendom areal & næring**Økte avgifter vann/avløp:**

Avgiften økes med 7 %.

Brøyting:

Kommunen brøyter i dag vederlagsfritt ved helseboliger på Nesjordet/boliger i Skrautvål. Kommunen bør kreve vederlag tilsvarende kommunens utgifter.

Renhold:

Rammen til renhold beholdes uendret. Det er likevel en reell nedgang i bevilgningen ved at et større areal renholdes uten reduksjon i budsjetttrammene. Ytterligere reduksjon forutsetter reduksjon i areal/reduisert renholdsfrekvens. Renholdsplanen skal gjennomgås i 2009. Det anskaffes dataverktøy til formålet.

Eiendom:

Tidligere var teknisk drift, brann og eiendom samlet i ett tjenestoområde. Man har valgt å skille ut eiendom som eget virksomhetsområde fra og med 2009, og det er ansatt en leder for denne. Tiltaket forventes å gi bedre oversikt over eiendomsmassen, noe som kan bidra til mer effektiv drift.

Budsjett-rammen reduseres med 500 000,-.

Areal og næring: Ubehandlede saker:

Gebyrpotensiale ved å behandle gamle saker. Forutsetter innleie av arbeidskraft.

Byggesak, stillinger:

Området har 3 stillinger hvorav kun 2 stillinger er besatt. Budsjettet reduseres iht. faktisk brukte stillingshjemler, men uten at stillingshjemmelen fjernes. Den vakante stillingen er nå utlyst. Dersom en får tilsatt noen i stillingen, økes lønnsutgiften tilsvarende den foreslåtte reduksjonen. Samtidig økes gebyrinntektene tilsvarende.

Flere rammeområder:**Inventar, kurs, reise, m.v..**

Reduserte rammer.

7.4.1.3 Virkning av tidligere vedtatte tiltak

Gatelys:

Arbeidet med opprusting av gatelys er nå fullført. Det er ikke budsjettert med utgifter til drift og vedlikehold i 2008. Slike utgifter er hensyntatt i 2009 med 450 000,-.

Renhold frivillighetssentral:

Det er vedtatt at det skal etableres frivillighetssentral. Vedtaket omfatter ikke nødvendige utgifter til renhold. Det opprettes 10 % stilling til dette formålet, budsjettert til kr 40 000,-.

Fræningen vannverk:

Energi og vedlikehold kr 150 000,-.

Renter og gebyr:

Innført renter og gebyr ved forsinket betaling fra 2007. Budsjettert beløp økes med 200 000,-.

NAV – utleie lokale:

Vedtak om ombygging og utleie av 2. etg. I rådhuset ble fattet i 2008. I budsjettet er det lagt inn husleieinntekter fra antatt innflyttingstidspunkt. Renter og avdrag på lån i forbindelse med ombyggingen er også hensyntatt.

7.4.1.4 Nye tiltak

HMS-tiltak

Bl.a. byggtekniske tiltak, budsjettert med kr 500 000,-.

IKT

I investeringsbudsjettet er det medtatt investeringer i ny programvare med tanke på effektivisering av driften. I driftsbudsjettet får man da økte utgifter til årlige lisenser. Dette gjelder både IKT Valdres og Nord-Aurdal kommune. Bl.a. vil Nord-Aurdal i 2009 anskaffe et rekrutterings-system som bl.a. skal benyttes til pålagt kompetansekartlegging.

Nye barnehageplasser

Det blir trolig lovfestet rett til barnehageplass fra 01.01.09. Lovfestet rett betyr at kommunen plikter å tilby barnehageplass til alle som søker ved hovedopptaket (ikke til de som søker ellers i året). Stadig flere foreldre ønsker barnehageplass til sine barn, og etterspørselen etter fulltids plass øker. Pr. i dag har kommunen ikke ledige plasser, slik at evt. økt etterspørsel i 2009 må løses ved etablering av ny barnehageavdeling. Det er budsjettert med netto utgifter (lønn, andre driftsutgifter, foreldrebetaling) med kr 1 520 000,-, og statlige tilskudd på kr 800 000,-. Ny barnehageavdeling forutsetter at det opprettes nye stillinger.

Fysisk aktivitet i skolen

To timer ekstra fra høst 2009 jfr. Forslag til statsbudsjett. Budsjettert med 120 000,- på område undervisning

Forsterket opplæring

Det er i forslag til statsbudsjett forutsatt forsterket opplæring i lesing og regning 1. – 4. trinn. Nord-Aurdal kommune har kostnadsberegnet tiltaket til 637 000,-. Summen er lagt til i budsjettet for 2009 på rammeområde undervisning.

Logoped

Opprettelse av 50 % stilling som logoped.

NAV - etableringskostnader

I forbindelse med etableringen av NAV-kontoret påløper utgifter til inventar, opplæring m.v.. Utgiftene til dette er budsjettet med 252 000,-. Nord-Aurdal kommune har mottatt midler via rammetilskuddet tidligere år til etableringen, og utgiftene skal derfor dekkes av disposisjonsfond.

VGIS

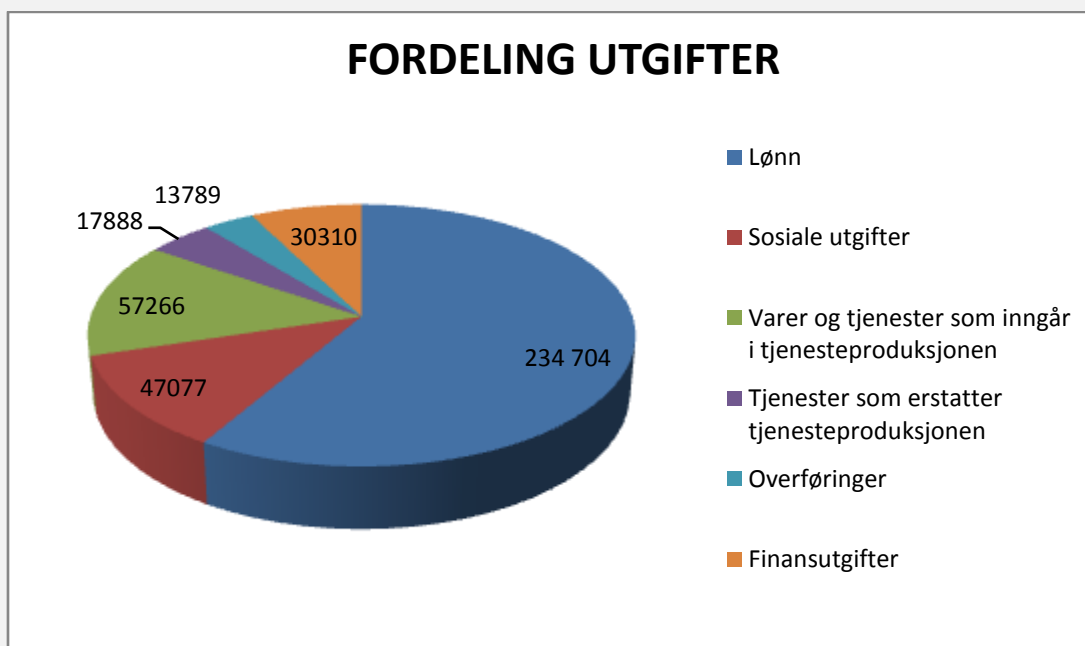
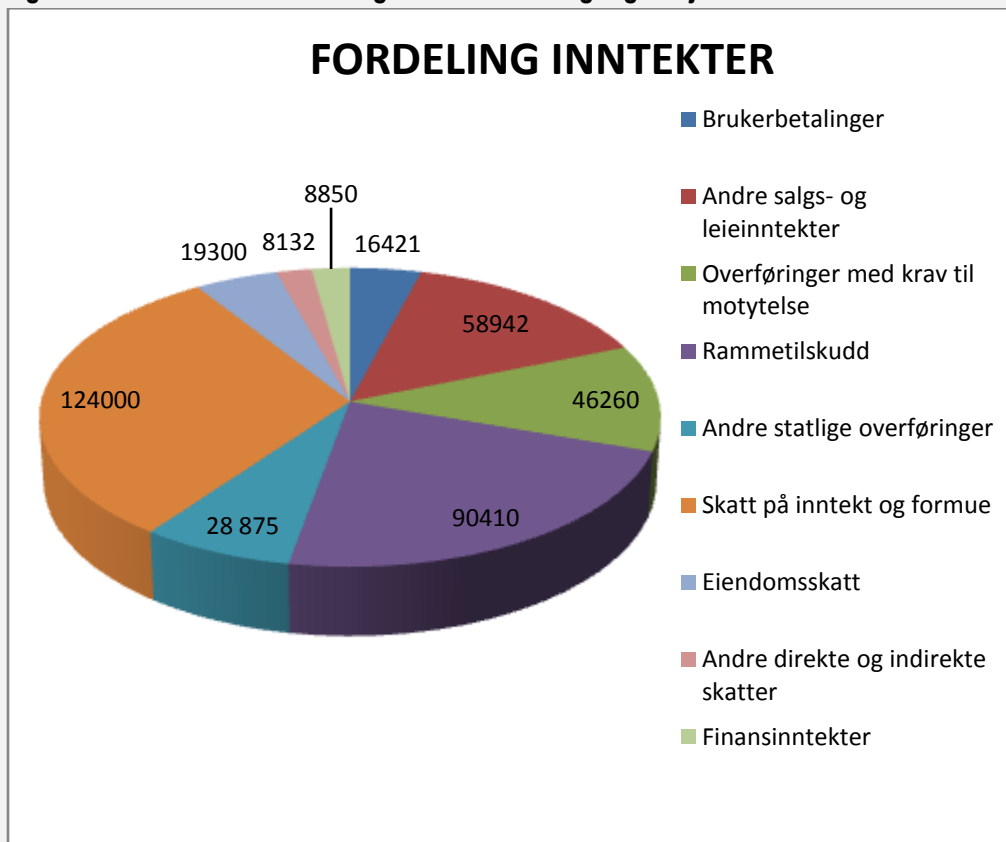
Tiltaket er ikke nytt, men har tidligere vært et investeringsprosjekt. Skal over i drift fra og med 2009. Budsjetterte utgifter 450 000,-.

7.4.2 Hovedtabell 1 – økonomisk oversikt drift

	Rådmannens forslag	Formann- skapets innstilling	Vedtatt budsj. 2009
Driftsinntekter:			
Brukerbetalinger	16 421	16 421	16 421
Andre salgs- og leieinntekter	58 942	58 942	58 942
Overf. m/krav til motytelse	46 260	46 260	46 260
Rammetilskudd	90 410	90 410	90 410
Andre statlige overføringer	28 875	28 875	28 875
Andre overføringer	785	785	785
Skatt på inntekt og formue	124 000	124 000	124 000
Eiendomsskatt	22 500	19 300	19 300
Andre direkte og indirekte skatter	8 132	8 132	8 132
Sum driftsinntekter	396 375	393 125	393 125
Driftsutgifter:			
Lønnsutgifter	235 284	234 704	234 704
Sosiale utgifter	47 111	47 077	47 077
Kjøp av varer/tj. Som inngår i tj.prod.	56 937	57 266	57 266
Kjøp av tj. Som erstatter tj.prod.	17 888	17 888	17 888
Overføringer	13 014	13 789	13 789
Avskrivninger	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0
Sum driftsutgifter	370 234	370 724	370 724
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	26 141	22 401	22 401
Finansinntekter:			
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	8 650	8 650	8 650
Mottatte avdrag på utlån	200	200	200
Sum eksterne finansinntekter	8 850	8 850	8 850
Finansutgifter:			
Renteutgifter, provisjoner, andre finansutgifter	18 000	18 000	18 000
Avdragsutgifter	12 000	12 000	12 000
Utlån	310	310	310
Sum eksterne finansutgifter	30 310	30 310	30 310
Resultat eksterne finanstrans.	21 460	21 460	21 460
Motpost avskrivninger	0	0	0
NETTO DRIFTSRESULTAT	4 681	941	941
Interne finanstransaksjoner:			
Bruk av tidligere års regnskm. Mer-/mindreforbruk	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	1 827	5 567	5 567
Bruk av budne fond	2 234	2 234	2 234
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	4 061	7 801	7 801
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0
Dekning av tidligere års regnsk.merforbruk			
Avsetninger til disposisjonsfond	6 700	6 700	6 700
Avsetninger til bundne fond	2 042	2 042	2 042
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0
Sum avsetninger	8 742	8 742	8 742
REGNSKAPSM. MER-/MINDREFORBRUK	0	0	0

7.4.3 Fordeling inntekter/utgifter

Figurene nedenfor viser fordelingen av inntekter og utgifter jfr. hovedoversikten ovenfor.

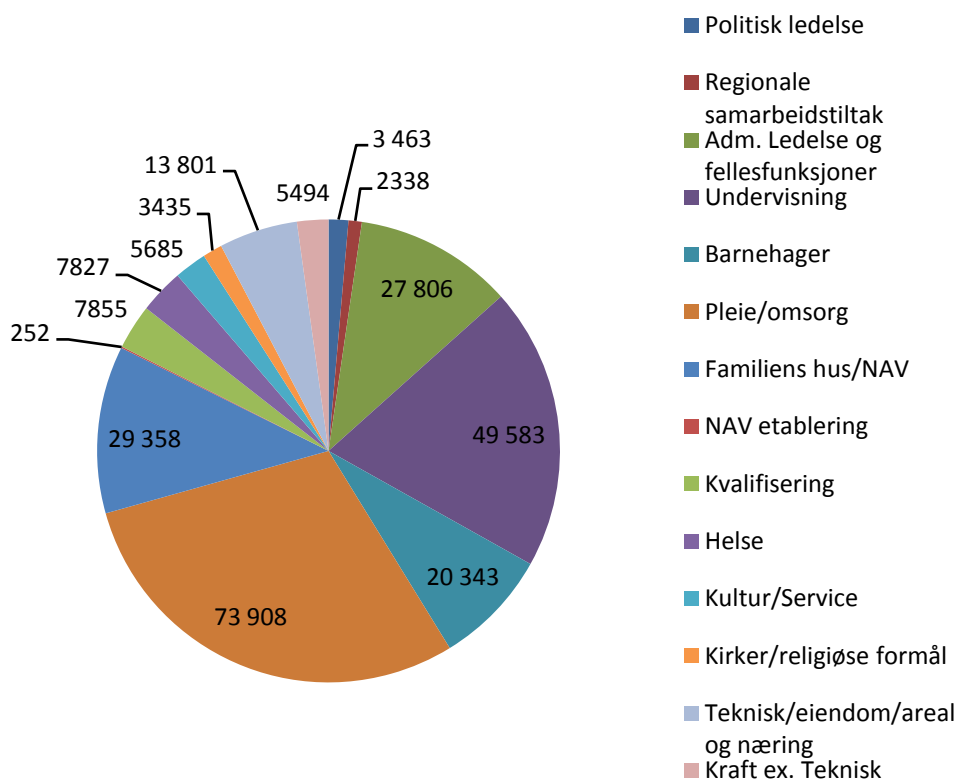

7.4.4 Bevilgninger til rammeområdene

Omr	Områdets navn	Rådmannens forslag	Formannskapetets innstilling	Vedtatt budsjett 2009
10	Reserverte tilleggsbevilgninger	18 731	18 374	18 374
12	Politisk ledelse	3 503	3 463	3 463
13	Regionale samarbeidstiltak	2 338	2 338	2 338
15	Adm. Ledelse og fellesfunksjoner	28 237	27 806	27 806
20	Undervisning	49 463	49 583	49 583
30	Barnehager	20 332	20 343	20 343
45	Pleie/omsorg	73 902	73 908	73 908
51	Familiens hus/NAV kommune	29 367	29 358	29 358
52	NAV etableringsprosjekt	252	252	252
53	Kvalifisering	7 855	7 855	7 855
56	Helse	7 827	7 827	7 827
60	Kultur/service	5 235	5 685	5 685
62	Kirker/religiøse formål	3 135	3 435	3 435
65	Teknisk/eiendom/areal og næring	13 351	13 801	13 801
69	Utgifter kraft ex. Tekniske formål	5 504	5 494	5 494

Av bevilgningen på kr 3 475 000,- til kirker/religiøse formål, utgjør bevilgning til Nord-Aurdal kirkelige fellesråd kr 3 400 000,-.

FORDELING PÅ RAMMEOMRÅDENE

Rådmannen gis fullmakt til:

- Å fordele midler vedrørende lønnsoppgjøret fra reservepost til det enkelte rammeområde

Formannskapet gis fullmakt til:

- Å tildele inntil 1 mill. fra reservepost til NAV vedr. økonomisk stønad til livsopphold og utgifter til kvalifiseringsprogrammet
- Å flytte bevilgninger mellom rammeområder når endringene skyldes flytting av oppgaver m.v. som et ledd i omstillingsarbeidet.

Tall for 2008 er ikke medtatt i oppstillingen som sammenligningsgrunnlag. Årsaken til dette er at omorganiseringen, der oppgaver og tjenester flyttes, gjør at tallene ikke blir sammenlignbare.

7.4.5 Oppbygging av disposisjonsfond

Med tanke på

- Svingninger i inntekts- og utgiftsnivå fra år til år
- Fremtidige investeringer (særlig helsetun og skole)

Er det viktig å bygge opp et disposisjonsfond. Dersom man ikke lykkes i å bygge opp en tilstrekkelig reserve, vil man opprettholde den situasjon kommunen har vært i de senere år. Når utgiftene øker eller inntektene svikter må man redusere tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Pr. dato er det ikke rom for ytterligere investeringer (mer-/mindreforbruk = 0). Investeringer i helsetun og skolebygg vil ikke kunne gjennomføres før en har oppnådd en betydelig størrelse på disposisjonsfondet.

Det er budsjettert med et mer-/mindreforbruk på kr 0 for 2009. Dersom lavere lånerente enn forutsatt, lavere utgifter til lønnsoppgjøret eller andre forhold fører til et overskudd i 2009, skal dette i sin helhet avsettes til disposisjonsfond.

7.5 Investeringsbudsjettet

7.5.1 Investering og finansiering

BRUTTO INVESTERINGER	Rådmannens forslag	Formann- skapets innstilling	Vedtatt budsjett 2009
Datainv. interkommunalt prosj.	3 500	3 500	3 500
Datainvesteringer NAK	850	850	850
Oppgradering godkj. vannverk	600	600	600
Grunnkjøp	700	700	700
Utskifting av oljetanker	200	200	200
Trafikksikkerhetstiltak	400	400	400
Rehabilitering vann/kloakk	4 000	4 000	4 000
Opprusting veier	3 000	3 000	3 000
Stedsutvikling	1 000	1 000	1 000
Geovekst	800	800	800
EK-innskudd KLP	1 000	1 000	1 000
Helsetun	1 000	1 000	1 000
NAUS, inventar/PC-er	500	500	500
Skolebøker/annet undervisningsmaterieil	550	550	550
Skoleinvesteringer - bygg	1 000	1 000	1 000
Barnehageinvesteringer	1 200	1 200	1 200
NAV etableringsprosjekt, inkl. egne investeringer v/NAV sin innflytting	4 353	4 353	4 353
Digitalisering av kino	200	200	200
Reservepost, disp. form.sk.	2 000	2 000	2 000
Boliger miljøarbeid	20 000	20 000	20 000
SUM INVESTERINGER	46 853	46 853	46 853

FINANSIERING	Rådmannens forslag	Formann- skapets innstilling	Vedtatt budsjett
Opptak av nye lån	32 136	32 136	32 136
Refusjon fra andre kommuner (IKT)	2 247	2 247	2 247
Refusjon fra stat/kommuner NAV	3 670	3 670	3 670
Tilskudd trafikksikringstiltak	200	200	200
Statstilskudd	3 600	3 600	3 600
Salgsinntekter *	5 000	5 000	5 000
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0
SUM FINANSIERING	46 853	46 853	46 853

Se omtale av investeringsprosjektene under kapittel 8.3.3.

7.5.2 Planlagte låneopptak i 2009

Kommunestyret godkjenner at Nord-Aurdal kommune tar opp lån i samsvar med vedtatt budsjett for 2009 på inntil kr 32 136 000. Lånet avdras sammen med kommunens øvrige gjeld over en periode på inntil beregnet gjennomsnittlig levetid på bokførte anleggsmidler i balansen.

7.5.3 Endrede forutsetninger

Dersom elever i 5. – 7. Klasse på skolene i Vestringsbygda, Skrautvål og Ulnes ikke blir flyttet til andre skoler med ledig kapasitet fra høsten 2009, skal følgende investeringstiltak ikke gjennomføres:

• Barnehageinvesteringer	800 000,-
• NAUS, inventar /PC'er	500 000,-
• Skolebøker/annet undervisningsmateriell	550 000,-
<u>Sum</u>	<u>1 850 000,-</u>

I så fall skal også lånerammen for 2009 reduseres tilsvarende. Tilskudd fra staten må da reduseres med 300 000,-, som er et tilskudd som gis for barnehage i midlertidig lokale på det tidspunkt kommunen har en konkret plan for faste barnehageplasser.

DEL 8 - ØKONOMIPLAN 2009 - 2012

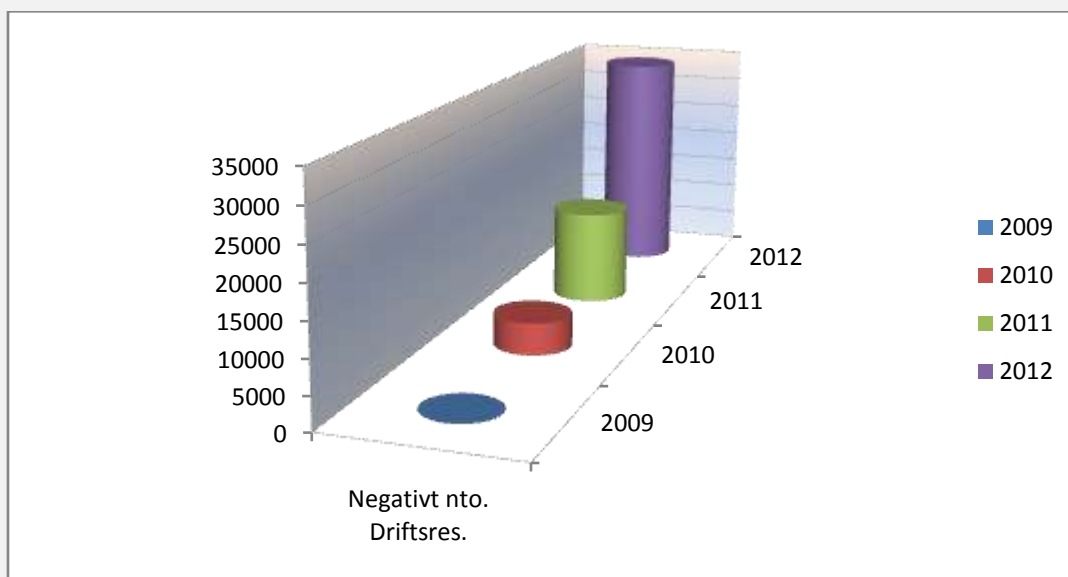
8.1 Innledning

Økonomiplanen er satt opp i faste 2009-kroner.

Dersom kommunen gjennomfører de investeringer som er synliggjort i økonomiplanen, vil finansutgiftene (renter og avdrag) stige. Det er i økonomiplanen ikke rom for en slik økning, hvilket betyr at driftsutgiftene må reduseres minst tilsvarende økningen i finansutgiftene.

Har en som målsetting et netto driftsresultat på min. 3 %, må driftsutgiftene reduseres ytterligere.

Figuren nedenfor viser beregnet underskudd (negativt netto driftsresultat) dersom man foretar investeringer iht. økonomiplanens investeringsdel. Som følge av økte renter og avdrag, vil det negative netto driftsresultat øke utover i økonomiplanperioden. Det er i figuren medtatt foreslåtte reduksjoner i budsjettet for 2009. Dersom man ikke lykkes i å redusere utgiftsnivået for 2009 i samsvar med budsjettet, vil behovet for utgiftsreduksjoner i perioden 2010 – 2012 bli tilsvarende høyere.

8.2 Økonomiplanens driftsdel 2010 - 2012

8.2.1 Kommentarer til økonomiplanens driftsdel

Driftsinntekter:

Andre salgs- og leieinntekter er redusert med merinntekten fra kraftsalg for 2009, 6,7 mill..

Driftsutgifter:

Videre drift på samme nivå som budsjettet for 2009 vil gi et underskudd for årene 2010 – 2012 dersom man foretar de investeringer som er synliggjort i økonomiplanens investeringsdel.

Driftsutgiftene er redusert iht. nødvendige innsparinger, se beløp i rammen etter tabell 8.2.2.

Finansinntekter:

Nord-Aurdal kommune har hatt relativt høye finansinntekter i 2008 på grunn av ubrukte lånemidler (investeringsprosjekter er utsatt i tid). Gitt uendret eller lavere rentenivå, vil renteinntekten synke utover i økonomiplanperioden. Inntekten er redusert med 650 000,- for årene 2010 – 2012.

Finansutgifter:

Renter og avdrag øker ved at man tar opp lån i forbindelse med investeringsprosjekter.

Konsekvenser:

Pr. dato synes det ikke realistisk å redusere driftsutgiftene til det nivå som er oppsatt i økonomiplanen for 2012. Det er derfor viktig raskt å komme ned på et lavere utgiftsnivå enn budsjettert for 2009, slik at en kan bygge opp fond.

Dersom man ikke lykkes i å redusere driftsutgiftene slik økonomiplanen viser, vil en ikke kunne gjennomføre planlagte investeringer.

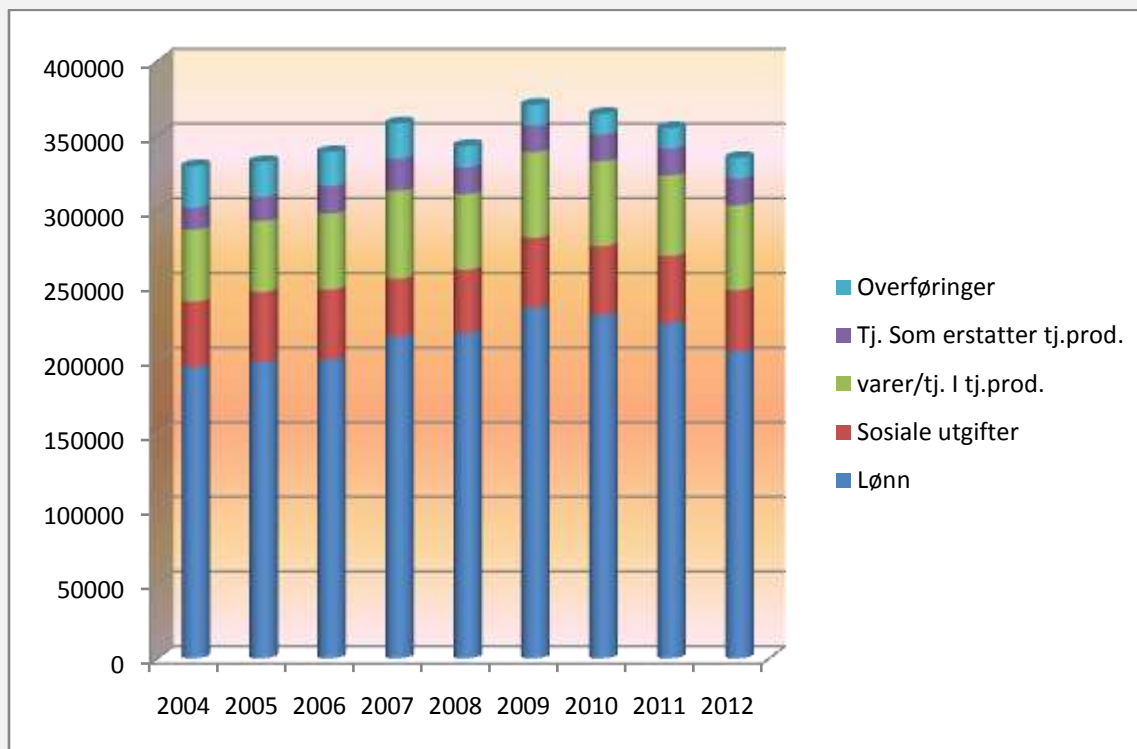
8.2.2 Økonomisk oversikt drift

	2009	2010	2011	2012
Driftsinntekter:				
Brukerbetalinger	16 421	16 421	16 421	16 421
Andre salgs- og leieinntekter	58 942	52 242	52 242	52 242
Overf. m/krav til motytelse	46 260	46 260	46 260	46 260
Rammetilskudd	90 410	90 410	90 410	90 410
Andre statlige overføringer	28 875	28 875	28 875	28 875
Andre overføringer	785	785	785	785
Skatt på inntekt og formue	124 000	124 000	124 000	124 000
Eiendomsskatt	19 300	19 300	19 300	19 300
Andre direkte og indirekte skatter	8 132	8 132	8 132	8 132
Sum driftsinntekter	393 125	386 425	386 425	386 425
Driftsutgifter:				
Lønnsutgifter	234 704	230 004	224 504	205 504
Sosiale utgifter	47 077	46 060	45 124	41 124
Kjøp av varer/tj. Som inngår i tj.prod.	57 266	56 266	53 202	56 202
Kjøp av tj. Som erstatter tj.prod.	17 888	17 888	17 888	17 888
Overføringer	13 789	13 789	13 789	13 789
Avskrivninger	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	370 724	364 007	354 507	334 507
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	22 401	22 418	31 918	51 918
Finansinntekter:				
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	8 650	8 650	8 000	8 000
Mottatte avdrag på utlån	200	200	200	200
Sum eksterne finansinntekter	8 850	8 200	8 200	8 200
Finansutgifter:				
Renteutgifter, provisjoner, andre finansutgifter	18 000	18 000	24 000	37 000
Avdragsutgifter	12 000	12 500	16 000	23 000
Utlån	310	310	310	310
Sum eksterne finansutgifter	30 310	30 810	40 310	60 310
Resultat eksterne finanstrans.	-21 460	- 22 610	-32 110	-52 110
Motpost avskrivninger	0			
NETTO DRIFTSRESULTAT	941	-192	-192	-192
Interne finanstransaksjoner:				
Bruk av tidligere års regnskm. Mer-/mindreforbruk	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	5 567	0	0	0
Bruk av budne fond	2 234	2 234	2 234	2 234
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	7 801	2 234	2 234	2 234
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	0
Dekning av tidligere års regnsk.merforbruk	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	6 700	0	0	0
Avsetninger til bundne fond	2 042	2 042	2 042	2 042
Avsetninger til likviditetsreserven	0	0	0	0
Sum avsetninger	8 742	2 042	2 042	2 042
REGNSKAPSM. MER-/MINDREFORBRUK	0	0	0	0

Dersom man skal oppnå budsjettbalanse for årene 2010 – 2012 er det nødvendig å fortsette omstillingsarbeidet. Driftsutgiftene er i tabellen over justert iht. nødvendig omstillingsbehov. Se beløp i rammen nedenfor.

Nødvendig reduksjon driftsutgifter:	
2010:	5 574 000
2011:	15 074 000
2012:	35 074 000

8.2.3 Driftsutgifter – utvikling

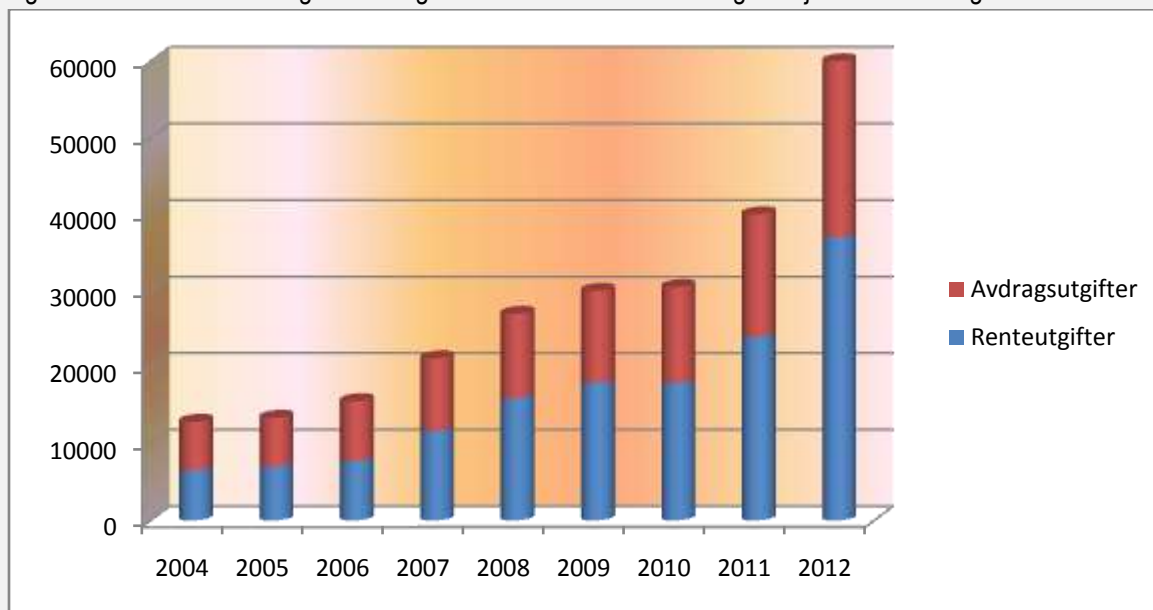

Figuren viser faktisk utvikling i driftsutgifter for årene 2004 – 2007 og budsjetterte driftsutgifter for årene 2008 - 2012

Sosiale utgifter: Pensjonspremie og arbeidsgiveravgift.

8.2.4 Finansutgifter – utvikling

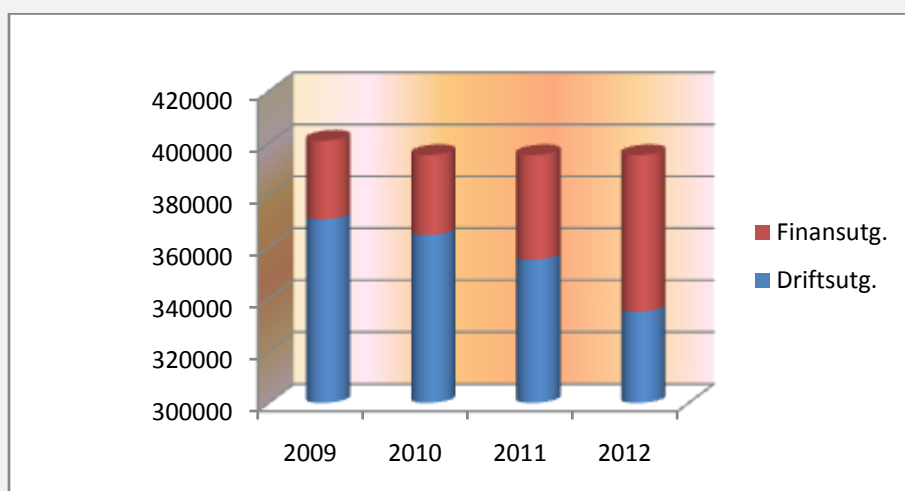
Figuren viser faktisk utvikling i finansutgifter for årene 2004 – 2007 og budsjetterte finansutgifter fra 2008 til 2012.

8.2.5 Forholdet driftsutgifter/finansutgifter

Kommunen har liten mulighet for å påvirke inntektssiden. Nord-Aurdal kommune har en økonomiplan som går i balanse – dvs. det er ikke budsjettert med overskudd for noen av årene.

Dersom man forutsetter konstant inntektsnivå, vil man få følgende endring i forholdet mellom driftsutgifter (tjenesteproduksjonen) og finansutgifter (renter og avdrag på investeringene våre)

Figuren viser at finansutgiftene utgjør en stadig større del av kommunens utgifter, mens driftsutgiftene må reduseres. Sum utgifter er høyere i budsjettet for 2009 enn for årene 2010 – 2012. Årsaken til dette er at engangsinntekter vedr. salg av kraft og bruk av disposisjonsfond finansierer et høyere utgiftsnivå for 2009.

8.3 Økonomiplanens investeringsdel 2010 - 2012

8.3.1 Investeringer

Investeringsbudsjettet omfatter plan for kommunens kapitalanskaffelser i budsjettåret, og finansieringen av disse.

Kommunens økonomiske situasjon tilsier at alle investeringer må finansieres gjennom låneopptak. Investeringer og låneopptak påvirker driftsbudsjettet gjennom renter og avdrag på lån. Videre kan en investering føre til økte utgifter for kommunen mht. drift og vedlikehold. I enkelte tilfeller vil investeringer kunne medføre besparelser for eksempel når det gjelder mer effektiv drift.

En har i investeringsdelen av økonomiplanen synliggjort enkelte av de utfordringer kommunen står overfor i nær framtid. Planleggingsarbeidet med tanke på bygging av et helsetun som bl.a. skal romme sykehjem og legesenter er påbegynt i 2007. I økonomiplanen er det avsatt midler til videre planlegging i 2008 og 2009. Bygging er i økonomiplanen forutsatt startet opp i 2010. Da en på nåværende tidspunkt er kommet svært kort i planleggingen, er det vanskelig å si noe sikkert om forhold som oppstarttidspunkt og byggekostnad. Utgifter til bygging er synliggjort med 50 mill. i 2010 og samme beløp i 2011.

Den andre vesentlige investeringsposten i perioden er knyttet til skolebygg. Det er avsatt midler til planlegging i 2009, og til bygging og/eller renovering i 2010 og 2011. Investeringsbehovet vil være til stede uavhengig av utfallet av skolestrukturdebatten.

BRUTTO INVESTERINGER	2009	2010	2011	2012
Datainv. interkommunalt prosj.	3 500	1 000	1 000	1 000
Datainvesteringer NAK	850	300	300	300
Oppgradering godkj. vannverk	600	600	600	0
Grunnkjøp	700	700	700	700
Utskifting av oljetanker	200	200	200	0
Trafikksikkerhetstiltak	400	400	400	400
Rehabilitering vann/kloakk	4 000	4 000	4 000	4000
Opprusting veier	3 000	3 000	3 000	3 000
Stedsutvikling	1 000	1 000	0	0
Geovekst	800	250	250	250
EK-innskudd KLP	1 000	1 000	1 000	1000
Helsetun	1 000	500	50 000	150 000
NAUS, inventar/PC-er	500	0	0	0
Skolebøker/annet undervisningsmaterieil	550	0	0	0
Skoleinvesteringer - bygg	1 000	100	30 000	60 000
Barnehageinvesteringer	1 200	0	0	0
NAV etableringsprosjekt, inkl. egne investeringer v/NAV sin innflytting	4 353	0	0	0
Digitalisering av kino	200	0	0	0
Reservepost, disp. form.sk.	2 000	2 000	2 000	2 000
Boliger miljøarbeid	20 000	0	0	0
SUM INVESTERINGER	46 853	15 050	93 450	222 650

8.3.2 Finansiering

FINANSIERING	2009	2010	2011	2012
Opptak av nye lån	32 136	13 710	92 110	221 310
Refusjon fra andre kommuner (IKT)	2 247	640	640	640
Refusjon fra stat/kommuner NAV	3 670	0	0	0
Tilskudd trafikksikringstiltak	200	200	200	200
Statstilskudd	3 600	0	0	0
Salgsinntekter *	5 000	500	500	500
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0
SUM FINANSIERING	46 853	15 050	93 450	222 650

8.3.3 Omtale av investeringsprosjekter

Datainvesteringer:

IKT Valdres: Iht. eget interkommunalt budsjett.

IKT NAK:

Anskaffelse av ny programvare for effektiv oppgaveløsning. Rekrutteringsprogram, programvare renholdsplan, maskinvare og programvare til skoler m.v..

Oppgradering av vannverk:

Kommunen har i dag gjenstående midler fra 2008. Sammen med neste års bevilgninger vil dette kunne benyttes til Skrautvål vannforsyningsanlegg. Det er her planer om å knytte dette opp mot Fagernes vannverk. Dette vil medføre nedlegging av dagens vannverk i Sebufjorden. Driftsutgiftene vil kunne reduseres på kort sikt. Kommunen vil i tillegg slippe et eget godkjenningspliktig vannverk for Skrautvål.

Utskifting av oljetanker:

Kommunen har i dag flere oljetanker som skule vært utskiftet. Vi har prioritert utskifting av oljetanken på NAUS. Utgangspunktet var en utskifting i 2008 men det viste seg at tilbudet ble på over kr 300 000 og må derfor sees sammen med bevilgninger for 2009.

Trafikksikkerhetstiltak

Kommunens trafikksikkerhetsplan er i disse dager oppe til revidering og man vil her komme tilbake til hvilke tiltak som vil bli prioritert i 2009.

Rehabilitering vann/kloakk:

Kommunens investeringer til vann og kloakk vil det neste året vil bli benyttet til å skifte ut gammelt ledningsnett. Kommunen har en rehabiliteringsplan som viser et udekket behov på godt over 100 mill kroner. Av de prosjekter hvor det er stort behov for utskifting, kan nevnes Moaskogen, Sylvsmedvegen og Liavegen. Tiltakene er ikke nevnt i prioritert rekkefølge.

Opprusting veier:

I kommunens investeringsplan for veger finnes et udekket behov på 12-15 mill kroner. Det kan her nevnes ny bru over Leiraelva ved Møbelhuset (med gangbane), Hestehagen og Tveitavegen (ikke i prioritert rekkefølge).

Stedsutvikling:

Det er viktig for kommunen å følge opp kommunestyrets vedtak vedr. bystatus for Fagernes. Investeringsprosjektet er et samarbeidsprosjekt over flere år, der man gjør tiltak for å utvikle Fagernes til en finere by, og et attraktivt sentrum både for kommunens og regionens innbyggere og for tilreisende.

Geovekst

Avsatt beløp i 2009 er høyt. Fra kommunestyret vedtok at Nord-Aurdal kommune skulle gå inn som part i Geovekst-samarbeidet (spleiselag mellom mange instanser om etablering og ajourhold av digitalt kartgrunnlag til nytte for bl.a. vegmyndighetene, utbyggere, telekommunikasjonsselskaper, kommuner etc.) i 2002 har Nord-Aurdal ytt et årlig bidrag til dette samarbeidet. Som den siste kommunen i Oppland har derfor Nord-Aurdal fått et oppdatert digitalt kartverk. Ansvaret for regnskapsførsel for Geovekst-prosjekter tilligger Statens Kartverk Hamar. Hittil har dette vært meget gunstig og fleksibelt for kommunene der kartverket har forskuttert en del kostnader. Kommunen har så kunnet nedbetale over flere år. På grunn av krav fra Riksrevisjonen er ikke dette mulig lenger. Normalt kunne vi ha nedbetalt de 800 000 kr over flere år. Når nå kartverket er etablert går vi over til ajourhold. De neste årene vil det derfor bli betydelig lavere årlige beløp. Administrasjonen tar sikte på å revidere Geodatatplanen i løpet av 2009. Det vil i denne sammenheng bli lagt fram en finansieringsplan som grunnlag for innarbeiding i årsbudsjett og økonomiplan for 2010-13.

Helsetun:

Prosjektet er nå i forprosjektfasen og det er nettopp inngått avtale med et arkitektfirma som skal bidra med å lage en skisse over bygningsmasse og plassere dette på aktuelt tomteareal. En del av oppdraget er også å lage en grov skisse for investeringsbehov. Denne delen av arbeidet skal være ferdig til 1. Februar 2009.

Selve forprosjektfasen vil strekke seg fram mot sommeren da den varslede Samhandlingsreformen forventes å få betydning for når og hvordan prosjektet kan realiseres. Prosjektgruppen arbeider ut fra filosofien om å tenke helhetlig og langsiktig, men bygge etappevis ut fra økonomisk handlekraft. Dette innebærer at kjernefunksjoner må bygges først. Første byggetrinn vil nok inneholde nytt sykehjem med omliggende omsorgsleiligheter, lokaler for hjemmetjenesten og kommunalt hjelpemiddellager. Det er foreløpig ikke tatt endelig standpunkt til forholdet mellom antall sykehjemsplasser og antall omsorgsleiligheter, men til sammen vil helsetunet gi tilbud til ca. 100 personer.

NAUS, inventar/PC'er

Inventaret i klasserommene er nedslitt, og det er behov for utskifting. Skolen mangler også PC'er bl.a. for å avvike eksamen.

Skolebøker/annet undervisningsmaterieell

Samtlige skoler har behov for undervisningsmaterieell.

Skoleinvesteringer – bygg

Uavhengig av hvilke vedtak som måtte bli fattet mht. skolestruktur, er det behov for opprusting av skolebygg. Det gjelder særlig NAUS og Aurdal skole.

Barnehageinvesteringer:

De budsjetterte investeringer til barnehage er knyttet til flytting av elever i 5. – 7. klasse. Det blir i så fall ledige skolelokaler som kan benyttes til barnehage, og det er behov for mindre investeringer i forbindelse med dette.

NAV etableringsprosjekt:

I forbindelse med etablering av NAV-kontor vil det være behov for bl.a. inventar og utstyr. Nord-Aurdal kommune skal mot en godtgjørelse forskuttede utgifter for og føre regnskapet for samtlige NAV-kontor i Valdres. Nord-Aurdal skal så sende refusjonskrav til de andre kommunene og til NAV stat.

Digitalisering av kino:

Kvitvella kino blir digitalisert fra 2009. Bruksområdet vil med dette øke, da en kan vise langt mer enn film. Se omtale av område kultur/service.

Boliger miljøarbeid:

Ved mindre geografisk spredning av boligene innenfor miljøarbeid, kan kommunen oppnå varig lavere driftsutgifter, samtidig som

- Boligene får høyere standard og blir bedre tilpasset de tjenester beboerne har behov for
- Tjenestekvaliteten heves
- Driftsutgiftene reduseres

Det foreligger foreløpige planer om kjøp/ombygging eller nybygg som vil få betydning for totalt 13 brukere.

I investeringsbudsjettet er den totale utgiften til kjøp/bygging oppført som investering. Investeringen dekkes dels ved salg av de boligene brukerne har i dag, dels ved tilskudd fra staten (under finansiering). Tiltakene vil være finansiert i løpet av 3-6 år gjennom lavere driftsutgifter og husleie. Disse postene fremkommer i økonomiplanens driftsdel.

DEL 9 - AVGIFTER OG BETALINGSSATSER

Skole/barnehage, kultur:

9.1 BARNEHAGER

Fra 01.01.09 fastsettes satsene for foreldrebetaling i barnehagene slik:

DAGER PR. UKE	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
5 dager pr. uke	2 330	2 330
4 dager pr. uke	2 130	2 130
3 dager pr. uke	1 920	1 920
2 dager pr. uke	1 715	1 715
Enkeltdager	210/dag	210/dag

Satsene gjelder pr. barn pr. måned. Lik sats for barn over og under 3 år

Morgentilbud:

DAGER PR. UKE	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
5 dager pr. uke	110	110
4 dager pr. uke	85	85
3 dager pr. uke	65	65
2 dager pr. uke	43	43

Søskenmoderasjon:

2 søsken med barnehageplass	30 % redusert betaling for det eldste barnet
Flere søsken med barnehageplass	Som for 2 søsken pluss 30 % redusert betaling for barn nr. 2 osv..

Betaling pr. år:	Det skal betales for 11 mnd. Pr. barnehageår, fra og med september til og med juli neste år.
Matpenger:	Matpenger kommer i tillegg til den vanlige foreldrebetalingen. Satsen fastsettes administrativt etter selvkostprinsippet. Matpenger slås sammen med foreldrebetalingen ved faktureringen.
Gebyr ved for sen henting av barn	Ved henting av barn etter barnehagens stengetid, betales et gebyr på kr 280,- pr. påbegynte hele time.

9.2 SKOLEFRITIDSORDNINGEN

Opprinnelig budsjett for 2008:

TILBUD	Budsjettvedtak 2008
A-tilbud	872
A-tilbud 4. Klasse	245
B-tilbud	1 525
Halvt B-tilbud	872
Ferietilbud	245

Endret oppbygging av tilbud og priser, vedtatt juni 2008:

TILBUD	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
A-tilbud (5 dager/uke)	1 825	1 840
B-tilbud (9 – 14 timer)	1 470	1 495
C-tilbud (1 – 8 timer)	880	905
Enkeltdag (inntil 4 ½ time)	110	110

Søskenmoderasjon:

2 søsken i SFO	30 % redusert betaling for det eldste barnet
Flere søsken i SFO	Som for 2 søsken pluss 30 % redusert betaling for barn nr. 2 osv..

Annet:

Betaling pr. år:	Det skal betales for 10 mnd. Pr. skoleår, fra og med september 2008 til og med juni 2009.
------------------	---

9.3 KULTURSKOLEN

Fra 01.01.09 fastsettes foreldrebetalingen for kulturskolen slik:

TILBUD	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
Elevavgift musikkfag	1 255	1365
Elevavgift kunstfag	730	765

Elevavgiften gjelder pr. barn pr. semester.

Søskenmoderasjon:

2 søsken i kulturskolen:	30 % redusert betaling for det eldste barnet
Flere søsken i kulturskolen:	Som for 2 søsken pluss 30 % redusert betaling for barn nr. 2 osv.

9.4 KVITVELLA KINO

Billettpriser ved Kvitvella kino fastsettes normalt i samsvar med filmleieavtalen. I særskilte tilfeller gis administrasjonen fullmakt til å nytte andre priser.

Utleie kommunale bygg:

9.5 VALDRESHALLEN

Idrettshallen:

TYPE BRUKER/LEIETAKER	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
Leietakere som skal trene:		
Lag/organisasjoner hjemmehørende i NAK	165	175
Andre leietakere	545	570
Leietakere som skal avvikle kamper:		
Lag/organisasjoner hjemmehørende i NAK	260	275
Andre leietaker	545	570
Kommersiell virksomhet:		
1/1 hall	2 100	2 200
Leie pr. døgn	11 300	11 850

Alle leiesatser er oppgitt i kr pr. time, med unntak av leie for hele dager.

Med kommersiell virksomhet menes utstillinger, messer, salgstiltak og lignende.

Svømmehallen:

TYPE BRUKER/LEIETAKER	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
Leietakere som skal trene:		
Lag/organisasjoner hjemmehørende i NAK	165	175
	545	570
Leietakere som skal avvikle kamper:		
Lag/organisasjoner hjemmehørende i NAK	260	275
Andre leietaker	545	570
Kommersiell virksomhet:		
1/1 hall	2 100	2200
Leie pr. døgn	11 300	11 850
BILLETTPRISER I SVØMMEHALLEN	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
Enkeltbillett barn	30	35
Enkeltbillett voksen	60	70
Klippekort barn	250	275
Klippekort voksen	375	400

9.6 KULTURHUSET

Leieprisene i kulturhuset fastsettes slik med virkning fra 01.01.09. Satsene er oppgitt i kroner pr. time dersom ikke annet er angitt.

BYGG/LEIETAKER	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
LEIE AV KINOSALEN:		
Leietaker hjemmehørende i NAK:		
- Kulturell virksomhet arrangert av lag/organisasjoner	165	175
- Møter skoler, institusjoner	440	460
Leietaker utenfor NAK:		
- Kulturell virksomhet arr. Av lag/org.	490	515
- Møter skoler, institusjoner	545	570
Kommersiell virksomhet:		
- Dagtid	1 045	1 100
- Kveldstid	1 670	1 750
Tillegg leie kinosal faste kinodager:		
- Kroner pr. døgn for alle leietakere	1 670	1 750
LEIE AV FESTSAL/KANTINE		
Leietaker hjemmehørende i NAK:		
- Kulturell virksomhet arr. Av lag/org.	130	150
- Salg/omsetning lag/organisasjoner	180	200
- Møter skoler, institusjoner	130	150
Leietaker utenfor NAK:		
- Kulturell virksomhet arr. Av lag/org,	260	275
- Salg/omsetning arr. Av lag/organisasjoner	310	350
- Møter skoler, institusjoner	260	275
- Private arrangement (kr pr. døgn)	1 360	1 400
Kommersiell virksomhet:		
Dagtid	545	570
Kveldstid	1 360	1 550

ANNET:	
Døgnleie:	Døgnleie fastsettes som timepris multiplisert med 10
Kantine	Kantina inngår i festsal-leie når kantina er med i leiearealet
Kommunale etaters bruk	Det beregnes ikke leie ved kommunale etaters bruk av festsalen på dagtid
Lyd-/lysutstyr	Leiepris for lyd- og lysutstyr fastsettes av administrasjonen og kommer i tillegg til satsene ovenfor
Større arrangement	Ved større arrangementer (festivaler etc.) kan leie vurderes av administrasjonen
Vaktmester	Ved bruk av vaktmester på kveldstid økes timesatsen med kr 260,-.

9.7 GRENDEHUS – Utleie

BYGG/LEIETAKER	SATS FRA 01.01.09
Off. fest, stormøter, årsmøter	1 500
Begravelse, bryllup, dåp og lignende	1 000
Klasserom	150
Grupperom	100
Formingssal	200
Møterom med kjøkken	200
Møterom uten kjøkken	150
Gymsal eller lignende med dusj og garderobe (Trening/kamp 150/time, maks. 300/kveld)	200
Gymsal eller lignende uten dusj og garderobe (Trening/kamp 125/time, maks 250/kveld)	150
Dusj og garderobe (100/gang)	100
Bord	25/stk.
Stoler	5/stk.

Satsen varierer i dag mellom de ulike grendehusene. Gjeldende sats er derfor ikke oppgitt.

Pleie/omsorg m.v.:

9.8 HJEMMETJENESTER OG INSTITUSJONSBASERTE TJENESTER

1. Personer som får vedtak om omsorgsbolig betaler i dag minstesats for praktisk bistand etter gjeldende politisk vedtak. Dette bør endres og regnes etter inntekt, ikke etter hvor de bor.
2. I forskrift til lov om sosiale tjenester § 8-4 fremkommer det at kommunen skal legge til inntekten for hjelpestønad fra folketrygden ved beregning av grunnlaget for praktisk bistand. Når det gjelder omsorgslønn, skal denne trekkes fra inntektsgrunnlaget
3. NAK selger tjenester til andre kommuner (gjelder for eksempel personer med nedsatt funksjonsevne som går på skole). Administrasjonstillegget bør være en andel av 1 lederårsverk (20 % og oppover) stipulert ut fra antatt behov i det enkelte tilfellet. Dette fordi ordningene medfører en del merarbeid for kommunen både i virksomhetsområdet og i støttefunksjoner (økonomi og personal)

PRAKTISK BISTAND	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
A: PRAKTISK BISTAND abonnement (gjelder fra 6. time pr. mnd.. Kr oppgitt pr. mnd.		
- Inntekt under 2G	150	150
- Inntekt 2G – 3G	550	790
- Inntekt 3G – 4G	840	1 050
- Inntekt 4G – 5G	1 185	1 270
- Inntekt over 5 G	204/time	1 390

B: PRAKTISK BISTAND timesats		
- Inntekt under 2G	30/time 150/mnd	36/time 150/mnd
- Inntekt 2G – 5G	110/time	
- Inntekt 2G – 3G		132/time
- Inntekt 3G – 4G		176/time
- Inntekt 4G – 5G		212/time
- Inntekt over 5G	204/time	233/time

VAKTMESTERTJENESTER (som ytes etter vedtak etter sosialtjenesteloven)	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Inntekt under 2G	30/time 150/mnd	150/mnd
- Inntekt over 2G	110/time	230/time
- Inntekt inntil 2G		30/time Maks. 150/mnd
- Inntekt 2G – 3G		132/time Maks 790/mnd.
- Inntekt 3G – 4G		176/time maks. 1 050/mnd.
- Inntekt 4G – 5G		212/time maks. 1 270/mnd.
- Inntekt over 5G		233/time maks 1 390/mnd.
MIDDAG M.V.	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Middag levert omsorgsbolig/aldersp. pr. mnd.	1 260	1300
- Middag og tørrmat levert i omsorgsboliger, kr pr. mnd	1 900	1975
- Matombringing, kr pr. porsjon -2 retter	53	65

STRØM	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
Aurdal bofellesskap	800/mnd.	900/mnd.
Ulnes og Skrautvål omsorgsbolig	900/mnd.	1 000/mnd.

VASK AV TØY	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
Omsorgsboliger	350/mnd.	450/mnd.

OPPHOLD AURDALSHEIMEN	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
Korttidsopphold:		
- Døgnopphold, kr pr. døgn	118	118
- Dag-/nattopphold, kr pr. oppholdsdøgn	59	59
Langtidsopphold:		
Beregning av vederlag jfr. Forskrift av 26.04.95		
- Kurdøgnpris (maks. betaling) kr pr. mnd	44 558	51 173
- Fribeløp renter, kontantytelser fra folketrygden, kr pr. år	200	200
- Fradrag boutgifter i eget hjem som blir stående tomt, kr pr. mnd. Inntil 6 mnd.	750	750

TRYGGHETSALARM *	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Engangsavgift for oppkobling		500
- Kommunal	1025/år	1 900/år
- Privat	510/år	1 200/år

*Tilknytning til vaktentral utgjør kr. 972 inkl. mva. i 2008. Fra 2009 foreslås denne økt til kr 1 069 inkl. mva..

9.9 STØTTEKONTAKT, OMSORGLØNN M.V..

STØTTEKONTAKTER	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
REGLER FOR STØTTEKONTAKTER FRA 01.01.09		
- Godtgjørelse pr. time (grunnlønn assistent)	112	115
- Kjøregodtgjørelse inntil 100 km pr. mnd. (NAV satser ved refusjon)	1,70/km	1,80/km
- Kjøregodtgjørelse over 100 km pr. mnd.	0,00/km	0,00/km
Utgiftsdekning pr. mnd., inntil	300	300

OMSORGLØNN	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Godtgjørelse 100 % oppdrag. Ved oppdrag mindre enn 100 % reduseres godtgjørelsen tilsvarende (grunnlønn assistent)	203 000/år	212 000/år
- Kjøregodtgjørelse pr. km	0,00	0,00
- Utgiftsdekning	0,00	0,00

BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE	GJELDENDE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Godtgjørelse 100 % oppdrag. Ved oppdrag mindre enn 100 % reduseres godtgjørelsen tilsvarende	203 000,-/år	212 000/år
- Kjøregodtgjørelse pr. km	0,00	0,00
- Utgiftsdekning	0,00	0,00

PRIVAT AVLASTNING	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Godtgjørelse 100 % oppdrag. Ved oppdrag mindre enn 100 % reduseres godtgjørelsen tilsvarende	203 000/ÅR	212 000/år
- Kjøregodtgjørelse pr. km	0,00	0,00
- Utgiftsdekning	0,00	0,00

PRIVAT AVLASTNING, FAMILIE	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Godtgjørelse 100 % oppdrag	182 091/år	182 091/år
- Kjøregodtgjørelse pr. km	0,00	0,00
- Utgiftsdekning	0,00	0,00

Annet:

9.10 ALARMER TILKNYTTET VAKTSENTRALEN

ALARM	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Alarm nr. 1, pris ex. mva.	784	862
- Alarm nr. 2 osv., pris ex. mva.	532	585

9.11 AMBULERENDE SKJENKELØYVE

Satsene fastsettes i kroner pr. arrangement.

TYPE ARRANGEMENT	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Lukkede arrangementer	235	255
- Offentlige arrangementer	260	280

9.12 AVGIFT VANN OG KLOAKK

Satsene for avgift på vann og kloakk fastsettes med virkning fra 01.01.09 slik:

A) Utenfor Vasetområdet

Tilknytningsavgifter:

Gjelder for boliger, herunder også leiligheter i kombinerte bygg, samt for andre kategorier bygg (forretningsbygg, industribygg, hoteller, pensjonater m.m.). Beløp er oppgitt pr. kvm. bruksareal, og ekskl. merverdiavgift.

TILKNYTNINGSavgift	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Vann, kr pr. kvm.	49	52
- Kloakk, kr pr. kvm.	60	64

Minsteavgiften regnes etter 100 kvm. bruksareal
Minsteavgiften for hytter regnes etter 60 kvm. bruksareal.

Årsavgifter:

Årsavgiften beregnes fra 01.01.09 som en forbruksavhengig del, regnet i kroner pr. m3 vannforbruk, og i tillegg en fast del regnet i kroner pr. år.

ÅRSavgifter	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
- Forbruksavhengig del, vann, kr pr. m3	20,82	22,00
- Forbruksavhengig del, kloakk, kr pr. m3	26,08	28,00
- Fast del, vann, kr pr. år	170,00	182,00
- Fast del, kloakk, kr pr. år	200,00	214,00
- Minsteavgift ved betaling etter måler	0,00	0,00

Beløpene er eksklusive merverdiavgift.

B) VASETOMRÅDET

For Vasetområdet gjelder Vestre Slidre kommune sine satser/forskrifter for 2009.

C) FORSKRIFTER

Vedlagte forskrifter for avgiftene på vann og kloakk utenfor Vasetområdet godkjennes.

9.13 GEBYR BYGGESAKER

Gebyr for behandling av byggesaker vedtas i samsvar med vedlagte gebyrregulativ med virkning fra 01.01.09.

9.14 GEBYR OPPMÅLINGSSAKER

For oppmålingssaker etter delingslovens § 5-2, vedtas gebyrene i samsvar med vedlagte gebyrregulativ med virkning fra 01.01.09.

9.15 FEIEAVGIFT

Feieavgiften fastsettes pr. pipe pr. år, med virning fra 01.01.09

FEIEAVGIFT	GJELDENE SATS	SATS FRA 01.01.09
Avgift i kroner ekskl. merverdiavgift	315	315

9.16 FELLINGSavgIFTER FOR ELG OG HJORT

Iht. § 5 i forskrift av 23. Mai 2001 nr. 520 om kommunale viltfond og fellingsavgifter for elg og hjort, fastsettes følgende fellingsavgifter for 2009:

FELLINGSavgIFT	SATS FRA 01.01.09
- Fellingsavgift voksen elg	300
- Fellingsavgift elgkalv	180
- Fellingsavgift voksen hjort	225
- Fellingsavgift hjortekalv	125

9.17 FESTEavgIFT GRAVER

Festeavgifter for graver fastsettes til kr 2 500 pr. 20 år. Fellesrådet kan innkreve avgift for mindre enn 20 år pr. gang.

Skatt:

9.18 EIENDOMSSKATT

Eiendomsskatt er iht. eiendomsskattelovens §§ 3 og 4 utvidet til å gjelde hele kommunen fra 2008.

Satsen for eiendomsskatt for 2009 settes til 7 promille for næringseiendommer og verker og bruk, og til 2 promille for boligeiendommer (boliger, våningshus og fritidseiendom).

9.19 FORMUESSKATT

Formuesskattøret settes til lovens maksimalsats.

9.20 INNTEKTSSKATT

Inntektsskattøret for 2008 og 2009 settes til lovens maksimalsatser.

Innfordring:

9.21 GEBYRER INNFORDRING

Inkassosats:

Inkassosatsen er fastsatt av Justis- og Politidepartementet i medhold av forskrift 14. juli 1989 nr. 562 til inkassoloven med mer, § 1-1, 3. ledd, jfr. Lov av 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav, §§ 19 og 20. Satsen blir justert årlig i henhold til utviklingen i konsumprisindeksen fra Statistisk Sentralbyrå. Satsen er p.t. 570,-.

Inkassosatsen legges til grunn for beregning av purregebyret og gebyret for betalingsoppfordring/varsel ved særlig tvangsgrunnlag.

Det tas forbehold om endringer i purregebyr/gebyr for betalingsoppfordring og varsel ved særlig tvangsgrunnlag, dersom inkassosatsen endres i løpet av 2009.

Rettsgebyr:

De øvrige omkostningene som påløper har utgangspunkt i det til enhver tid fastsatte rettsgebyr. Dette endres vanligvis den 01. januar hvert år, og er for tiden kr 860.

Rettsgebyret danner grunnlag for beregning av de forskjellige typer som benyttes i innfordringssammenheng. Det tas forbehold om prisjustering i kommunens gebyr etter Stortingets vedtak dersom de endrer størrelsen på rettsgebyret i løpet av 2009.

Omkostninger som påløper i forbindelse med innfordring av følgende krav:

Husleier, barnehage/SFO, musikkskole/kunstskole, pleie- og omsorgstjenester, plan- og bygningssaker, tilknytningsavgift vann/kloakk, diverse fakturering.

PURRESTATUS	PURREGEBYR/OMKOSTNINGER
Purring/inkassovarsel	Kr 57 i purregebyr
Betalingsoppfordring/varsel om tvangsinnfordring	Kr 171 i purregebyr
Forliksklage	Kr 860 i utarbeidelseskost. + 1 rettsgebyr for behandling
Begjæring om utlegg	Kr 860 for utarbeidelse av begjæring + 2,1 rettsgebyr for begjæring. 4,7 rettsgebyr ved utlegg
Panteattest eiendom/løsøre	Kr 171/150 for bestilling av attest
Begjæring om tvangssalg (løsøre)	Kr 860 for utarbeidelse av begjæringen + 2,1 rettsgebyr for begjæring. 5,1 rettsgebyr for beslutning om salg
Begjæring om tvangssalg (eiendom)	Kr 860 for utarbeidelse av begjæring + 2,1 rettsgebyr for begjæring. 11,1 rettsgebyr ved beslutning om salg.

Omkostninger som påløper i forbindelse med innfordring av følgende krav:
Eiendomsskatt og kommunale avgifter:

PURRESTATUS	PURREGEBYR/OMKOSTNINGER
1. Purring	Kr 57 i purregebyr
2. Purring	Kr 57 i purregebyr
Varsel ved særlig tvangsgrunnlag (betalingsoppfordring)	Kr 171 i purregebyr
Begjæring om tvangssalg	Kr 860 for utarbeidelse av begjæring + 2,1 rettsgebyr for begjæring. 11,1 rettsgebyr ved beslutning om salg
Begjæring om fravikelse	2,1 rettsgebyr for begjæring. 4,1 rettsgebyr ved gjennomføring.

9.22 RENTER VED FORSINKET BETALING

Ved forsinket betaling beregnes renter etter lov om renter ved forsinket betaling m.m. av 17. desember 1976 nr. 100. Forsinkelsesrenten er p.t. 12,75, og reguleres vanligvis 2 ganger årlig (01. januar og 1. juli).